

ქართული სოფრობა

სათეატრო სალიტერატ. ჟურნალი

|| ფასი 25 კპპ. ||

იანვრის 18

|| 1925 წ. № 2 ||

მ. ი. ლენინი

გარდაცვალებიდან ერთი წლის შესრულების გამო
(წერილი „ლენინი და ხელოვნება“ იხ. შემდეგ ნომერში).

შინაარსი:

სახელმძღვანელო:

მეთაური—ქართული დრამა.
იოსებ იმედაშვილი—მასწავლებელი თავის ადგილზე!
ბიქტორ თევზაია—„მოწაფის ხმა“ № 1-6.
მ. ი.—ძე—აპარის ქართული თეატრის ბედ.

თმაბრი:

მ. ს.—ძე—გერფელის „შვიგელმენში“-ს დადგმისთვის.
ნინო ჩხეიძე—ქართული თეატრი.
იოსებ არიმათიელი—სალამი ქართველ ებრაელთა პირ-ველ ნაბიჯს!
№№—სათეატრო მინმოხილვა.

სიტყვაპაუზაშული:

ვახილ ბარნოვი—გადატყდა მხალი, ისტორიულ რომან-ნიდან.

ვარ. რუხაძე—პირველი მსხვერპლი, პოემა.
ბ. პელაშვილი—უყვართ მუღამ...
მ. უზნაძე—ნოემბრის წიაღში.

მსახვარობა:

ალ ციმაკურიძე—ჩვენი მხატვრობის შესახებ.

კინო:

პაიუს პელი—ქართული კინო-ხელოვნება და მისი გზები.
დარამაზურგია:

კ. გელაშვილი—გოგია უიშვილი, ეკ. ნინოშვილის მო-თხრობიდან, დრამა 2. მრქ.

სად რა კამთაბა—ვინ რას აკამთაბა:

ელაია—ქართული საგანმანათლებელი თეატრი.
შ—მიხაკაქაიას სახელობის კლუბი.
დ—ლი—დღეშუის თეატრი.

შემთხვევითი:

ტირიფი—სალომე ჩხეიძე.

მიიღება 1925 წლის ხელის მოწერა

სამხატვრო-სათეატრო-სახელოვნო სუბათეზიან ჟურნალ

„თეატრი და ცხოვრება“-ზე

1910 წ. XV წელიწადი გამოცემისა XV 1925 წ.

სარედაქციო კოლეგიის პასუხისმგებლობით
და
საუკეთესო თანამშრომელთა მოწოდებით

იუმორისტულ განყოფილებით

„თეატრი და ცხოვრება“ ხ წლიური ხელისმომწერი მიიღებან: ყოველკვირა ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ს, სულ 52 №-ს წლის განმავლობაში, ხოლო ყოველ სამ თვეში ერთჯერ უფასო პრემიას—წელიწადში ოთხ წიგნს „ცხოვრების სარკე“ რომელშიაც დაბეჭდილი იქნება სარეპერტუარო კლასიკური და თანამედროვე რჩეული პიესები.

ვიხაც მსურს მომავალ 1925 წ. განმავლობაში ჟურ. „თეატრი და ცხოვრება“ და პრემია „ცხოვრების სარკე“ მიიღოს, იანვრის გაცვამდე უნდა მოაწეროს ხელი, რათა ვიცოდეთ რამდენი წიგნი გამოცემა, —საპრემიო კრებული მხოლოდ ხელისმომწერთათვის დაიბეჭდება:

„ცხოვრების სარკე“ ცალკე განსაცხიდათ არ გამოვა.

„თეატრი და ცხოვრება“ ვაგზანით, ოთხივე დამატებით, ეღირება წლიურად—10 მან., ხელის მოსაწერი ფულის შემოტანა ნაწილ-ნაწილად შეიძლება: ხელის მოწერის დროს—3 მ., აპრილის 1-ისთვის—2 მ., მკათათვის 1-სთვის 2 მან., ოქტომბრისთვის 1-ისთვის—3 მან., თითო № 25 კ. ხელის მოწერა მიიღება რედაქციაში (ტფილისი, სასახლის ქ. № 5, მეორე სართული, —შესავალი—ძველა ქართული თეატრის—(ახალი კლუბის) მხრივ. მისამართი ფოსტით: ტფილისი, სასახლის ქ. № 5, რედ. „თეატრი და ცხოვრება“—იოსებ იმედაშვილს. რედაქცია ღიაა: დილით 9—3 ს., ნაშუადღევს 5—7 ს.

პასუხისმგებელი ხელმძღვანელი: ხარედაქციო კოლეგია.

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი.

1910—1925

წელიწადი XV

№ 2

(359)

ფასი 25 კაპ.

„თეატრი და სპექტაკლები“
 ყოველკვირეული სურათობრივი
 ჟურნალი.
 რედაქციის მისამართი: ყოფ. ქართული თეატრი—სასახლის ქ. № 5,
 „ახალ კლუბი“-ს ეზოში.
 ფოსტით: ტფილისი, რედაქცია
 „ოპერტი და ცხვრებმა“,
 იოსებ იმედაშვილი.

ტფილისი
 თეატრი

საქართველო, ქუთაისი, მუსიკა, მხატვრობა, მანდაპეპა, საზოგადოებრივი სპორტი.

დაარსდა 1910 წ.

იანვრის 18

გამოცემა 1925 წ.

ქართული დრამა

მსახიობთა ამხანაგობამ ერთი დღე იშოვა სახელში. ოპერის თეატრში და უკვე ხუთი წარმოდგენა გამართა, ხალხი ბლომად მიიზიდა, და, მიუხედავად იმისა, რომ რეპერტუარი ვერა შერჩეული, დამსწრე საზოგადოება კმაყოფილი რჩება, რაიც, სხ. შორის ჩვენი მსახიობების ბუნებრივი ნიჭით აიხსნება: ამხანაგობის ყოფილ წევრ-მსახიობთა სტენაზე გამოჩენას, მათს თავისებურებას, ქართულ გამოთქმას მუხრაველ ტაშით აჯილდოვებს.

სტენასა და პარტერის გულისცემა გავრთიანებულია: მსახიობსა და მაყურებელს ერთი მეორის გისის.

ეს უდიდესი ჯილდოა ქართველი მსახიობისა. მაგრამ მარტო ზენაარი სიყვარულით ვერ ისაზრდოვებს მაყურებელი, მით უმეტეს სასცენო ხელოვნება.

საქირაა მტკიცედ გარკვეული რეპერტუარი, შერჩეული პიესები.

ეს უნდა მოხდეს ვიდრე თონჯ ცხელია, ე. ი. ვიდრე ქართველი მაყურებლის გული თავის საყვარელ მსახიობზე შემსჭვალულია

კარგი რეპერტუარი ხელოვნურ დადგმაში, — აი რა უნდა იყოს თანამედროვე თეატრის მრწამსი.

ქართული დრამის მსახიობთა ამხანაგობამ კიდევ ერთხელ დამტკიცა თავისი დიდი დამსახურება სამშობლო ხელოვნების წინაშე და საქირაა დროით მიეცეს სათანადო დახმარება: 1) თეატრი უფასოთ და 2) სუბსიდიით.

უკვე გამოირკვა მათი სახე, ქართველი მოთეატრო ხალხის სულისკვეთება და ამას ანგარიში უნდა გაეწიოს.

განსვალაველი თაჟის აღმოჩენა!

ძლიერ მასწავლებელმა ხმა ამოიღო! მდგომარეობა წლის იანვრის 4-ს სახელში. საოპერო თეატრში ზეიმით გაიხსნა სრულიად საქართველოს სახალხო მასწავლებელთა პირველი ყრილობა, რომლის სხდომები იანვრის 8-დღე განათლების მუშაკთა დარბაზში სწარმოებდა.

საგანგებო მოხსენებებით გამოვიდნენ მამია ორახელაშვილი, ფილიპე მახარაძე, მარიამ ორახელაშვილისა და ყურულიშვილი.

ამხ. მამია ორახელაშვილის სიტყვები, რომ თუ ერთმანეთს გული არ გადაუსხენთ, არ ვსთქვით—რაღა გვეწუხება—ვერადფერს გავაკეთებთო, მიზან მიხდა. და მასწავლებელთა ანტიკურობა.

გამოირკვა, რომ დღემდე თუმცა ჩვენი სახალხო მასწავლებელი ნიეთიერად შევიწროვებული იყო, ზოგ შემთხვევაში პატივყარილიც, იგი მაინც მუდამ თავის ადგილზე იდგა, ვითარცა მტკიცე წესიერებაში აღზრდილი ჯარის ნორიგი გუშავი.

მან—ჩვენა სახალხო მასწავლებელმა—განვილო ოთხიოდ მეზოთავრე ცხოვრებაში შესწლო სულის სიმტკიცის შნარჩენება და მეცნერების ჩაუქრობელ ჩირადნით მოზარდი თაობის წინ გაძლილა.

კიდევ უფრო სასიხარულო ის იყო, რომ თითქმის მთელი მასწავლებლობა ერთის ფიქრით გავრთიანებული, ერთის რწმენით გამსჭვალული, თვისი მოვალეობის აღმასრულებელი მოსჩანდა.

მათი უსიტყვო, ჩუმი გამოიმეტყველება კი თითქმის შთავაგონებლათ, ჩვენ ჩვენი მოვალეობა ვიცით,—ჩვენი უდიდესი საქმე გვახსოვს: ჩვენი სამშობლო კვყნის მშრომელი ხალხის სიბნელესთან ბრძოლა, მისი მოზარდი თაობის სწავლა აღზრდა...

ამებამ ჩვენს ქვეყანას უდიდესი მიზანი აქვს სახელი: ხალხის სიბნელეს მტკიცედ შეგებროლოს, რომ რევოლუციის ათის წლის თავზე წერაკითხვის არც ერთი უკოდინარი არ ჰყავდეს რესპუბლიკაში.

განათლების კომისარიატი, პოლიტგანათლების მთავარმართველობა, ჩვენი ქვეყნის სხვადასხვა აღმასკომები უკვე შეუდგნენ ამ საქმეს.

მეგრამ ყველა ამით ნამუშავეარი ისეთის წარმატებით ვერ იწარმოებს, თუ ჩვენი სახალხო მასწავლებელი არ ჩაერია საქმეში ჩვეულებრივი უანგარობით (აქ არ გამოდგება „ჩინოვნიკი“ მასწავლებელი), თუ მან თვით-მოქმედება არ გაიათქცა, როგორც ეს ჩვენმა ძველმა სახალხო მასწავლებლებმა იცოდნენ, ხოლო ამ ხანად ჩვენის ქვეყნის ზოგიერთ კუთხეში ზოგიერთ მასწავლებელს გამოუჩენია. დიდებულმა მასწავლებელმა წერა-კითხვის უცოდინარობის მოსაპობ მუშაობაში.

ეს უცოდინარობაა ჩვენი უდიდესი მტერი და ყველას მოუწოდებთ ამას შეებრძოლოს!

თქმა არ უნდა, არა კმარა ხალხს მხოლოდ წერა-კითხვა ასწავლო, —საჭიროა თანამედროვე მეცნიერული და საზოგადოებრივი ცოდნის წიგნების კითხვადაც დაწაფო, რომ გონება მისი ახალის სივით გაშუქდეს.

აი, სხვათა შორის, სახალხო მასწავლებლის დიდი დანიშნულება და ჩვენ გვეგერა, რომ ჩვენი სახალხო მასწავლებელი ამას შესძლებს, რადგან იგი თვის ადგილზეა.

მეგრამ, ნათქვამია, ცალიერი ტომარა ფეხზე არა დადგებო, —თუ მასწავლებლის ნივთიერი მდგომარეობა დროით არ გაუმჯობესდა, რაც უნდა დიდი იდეალისტი იყოს, სიმშობლი ვადიდრძებია. ამიტომ ყველას უნდა მოაკლდეს და მასწავლებელი კი უზრუნველყოილი შექმნეს. განათლების უწყებამ გასულ წელს სოფლის მასწავლებელთა გაამაგირს 60% მოუშატა, მეგრამ ეს არ კმარა:

როგორც ლენინმა სთქვა, ჩვენი სოფლის მასწავლებელი ისეთ პარობებში უნდა ჩავყენოთ, რომ არც ერთ ბურჟუაზიულ ქვეყანაში არ იყოსო. და ეს ასეც უნდა იქნეს.

ჩვენ გვეგერა, რომ მუშათა და გლეხთა შეილებს აღმზრდელს საბჭოთა ხელისუფლება უზრუნველყოფს: ხორციელად დააპურებს იმას, ვინც ჩვენი —მშრომელი ხალხის მომავალს სულიერად აპურებს!

გაუმარჯოს ჩვენს სახალხო მასწავლებელს!
გაუმარჯოს მისს ნათესს—ჩვენი მშრომელი ხალხის სწავლა-განათლების სიხეებით დაგვიკარგინებას!

იოსებ იმედაშვილი

„ბ ა ღ ა ტ ყ დ ა ხ მ ა ლ ი“

(ისტორიული რომანიდან)

აღლია ხშირად დადიოდა გოდერძთან; უფლია მას: წყლულს უწყნებდა, ახალახალ წამალს ადებდა. ნაჭრევა პირი მორჩენსკენ ქნა.

— ჩემო ქალო, აღარ არის საჭირო ესე ხშირად ვიარო: აღარც იმდენი მოცლა მიქვს: ბევრი ვაეკაცია იმგებში დაჭრილი, ყველას სჭირია შველა, წამლობა, უთხრა ძიძილას.

— მაშ ეხლა...

— აი წამლები. კარგად მომიმინე! დიხსომე, როდის უნდა ახმარო ესენი, ან როგორ შეუფერო ავად-მყოფს.

მისკა დარბილება მოვლისა და წამლობის შესახებ. როდესაც ქალმა გადააცოლა ხუცესი ჭისკარამდინ, იმან გაუმეორა დარიგება.

— თავადიკ მორჩება იარა, რახან პირი მომშრალდა, მეგრამ მალაშო აჩქარებს განჭურნებას და ეს მეტად საჭიროა ეხლა, როდესაც თითო მიგისთანა ვაეკაცია თითო ლაშქრად უფირს ქვეყანას.

— მაშ მალე გამთელდება გოდერძი?! შეეკითხა ქალი აღტაცებით.

— ჩქარა მორჩება! ჰაი, ჰაი გამთელდება, როდესაც მიგისთანა ლეთის შვილი ადგებარ თავს. აბა კარგად მოუხარ ჩვენს ძვირფას ჭაბუქს!

— სასწელი რომ მოითხოვოს?

— ეხლა შეიძლება, პატარა ყანწი არაყი, წიწწათი ლუდი.

— გოდერძი მეტს არ სვამს კარგადმოყოფიკ.

— ახალი ვაეკაცია და ეყუფა, თუნდაც ერთი ხვდეს: უსასწელიდაც დღეს თქვენი სისხლი.

— ქალო, ძიძილავ: საკართანხა რად არ მიართმევ ჩვენს ძვირფას სტუმარს? ვადმოსახა დიხსახლისმა, რომელიც დამკვაიებული ვამდინდა თავის საწველელოთ ხელში.

ქალი გამოტრიალდა ჯირანივით ყვემოლოცებულთა და გამოერბინა მიმავალს ლული საეკამო.

— დმერი დიდებულო, იალისის მადლო და ძალო შეეწიე ამ ოჯახს, სიხარული გ უმრავლე, მტერი დაულოე, უღბინე ხალხის მოქირნახულე გოდერძის, დაილოცა კარიაული.

და მიჰმართა ქალს:

— თუ გოდერძი სულ ხმალზე არ იყუებოდეს, დუშმანთან მარად ბრძოლაზედ არა ფეკრობდეს, გადაჭრედა შენი სიტურფე; აღარ მოგშორდებოდა გვერდიდან. მიინც საით წაუეა ვაეკაცია ცეცხლიან თვალბს?!

ქალმა ქუჟუჟ წამწამით ჩამოხურა მელნის მორენი.

მალე მოჯობინდა გოდერძი, შესძლო ყავარჯინთ ეზოში გამოსვლა. მისის მზით გამთბარი ტყის ჰაერი უაღრესად ნაეადებს, დლითილე აწვეთდა ძარღვებში ძალს. აღლიას ერთხელ-ღა დასჭირდა გამოსვლა ლუფელთ-სოფელში. შესძლო ჭაბუქმა ცხენზედ შეჯდომა.

— ეხლა კი წაეალ ჩემს გაზაზედ, აღლიაე! შენს საეკეთეს ხალხს გარდაუხბო.

— არა, ვაეო! ერთი კვირაც უნდა მოიკადო: აბგარ-აბჯარი დაბჭელოთ ახლად შეხორცებულ ნაჭრეცს. მე რომ შენხელა ვიყო და შენ ადგილას, არ გავეშურებოდი, გულს არ დაუქოდდი თავდადებული ამ ნორჩ სიცოცხლეს.

მისის ვარდად გარდიფურჩქნა თეთრი გოჯონა.

— ეჰ, რა შეუძლიან ბენავს ჩემს გულს დღესაც უხსნელ ჯინჯილით დაბჭელოს?! იგი სტვისია, ბნელ ძალეებით დაპყრობილის მზეთუნახავის! წარსთქვა გულში მწარედ გოდერძმა.

აღლია კი მარჯვედ. შემოახტა იორლას: წელთა სიმრავლე გადღებტრტყა ახალნორჩ მხეტარა.

მამია ორახმაშვილი

ს.რ. ს.ქ. მასწავლებელთა ყრილობის გამო

პერფალის „შპიგელჟაჟი“-ს დადგენისათვის

აღ. შანშაშვილის თარგმანი

სათაური „შპიგელჟაჟი“ (Spiegel-სარკე, Mensch-ადამიანი) „პიკი სარკიდან“ უთარგმნია ავტორს.

ნუ თუ? უნდა იყოს: სარკის კაცი. თარგმანი არ შემადარებია, მიიწვ უნდა აღინიშნოს: მთარგმნელს თავი არ დაუზოგავს. ამ პიესაში შანშაშვილის ქარჯი ქართული ძლიერ განსხვავდება სხვა, დღემდის დად.მული, ჩიქორიული, რუსული ბარბარისებებით ნათარგმნ პიესების ენისა და სტილისგან.

მოსაწონია: რუსთაველის თეატრის რეჟისორებიც დაწმუქდნენ: მეოცე საუკუნეში სასაცილოა მესამე ხელით გადმოღებულ პიესების დადგმა.

საერთოდ უნდა ითქვას: შპიგელჟაჟი არაა სასცენო პიესა. ეს დაუსრულებელი ტრიადები, უსაშველო მონოლოგები! შპიგელჟაჟი უფრო ლიტერატურული პიესაა. ამ პიესამ თავის დროზე დიდი მითქმე-მოთქმა გამოიწვია. ამ პიესაში და პიესებში, ადამიანსავეთ, სხვადასხვა ბედი აქვს. ზოგი ცაში ასროლილ მასხალასავით აენიება, ახ მაურდება და საშუალომ დავიწყებამ-მიცემა. ზოგს ათეული წლების განმავლობაში სძინავს ნოყიერ ყამირში. მერმე გამოვა მზეზე და საუკუნეები თბ.მიან მათი სხივ-მფინარებით. პირველი ნიბაჯის ნაწარმოებია: შპიგელჟაჟი, მეორის, თუ გნებავთ: ჰამლეტი. ვერფელის პიესა, მოდერნულ ექსპრესიონიზმის ნერვია დიპირმოა. ალვა-ალვა მართლაც გენიალურად განსახიერებულია ადამიანი უსახლოობის ნიღბარში. მისი უმწუბოა, მისი გამწარებულ სვე... ადამიანის სული თანამედროვე უსაშველო კაპიტალიზმის ქაოსში. პიესა ძლიერ ექლტეტირათაა. ამ ნახათ გოეტეს-დემონიურ სუნთქვ.ს. თანადროულობა

უსტილობას, უღრმეს მისტიციებს და ზოლასებურ რეალიზმს. ძნელია გენიოსის ნატერფალზე სვლა. ამ მხრით ვერფელის მეფისტო, ფაუსტის ორეულის უბადრუკი შარქია. ამ პიესის დადგმა უფაოდ საინტერესო ფაქტია ზენი სცენისა და ლიტერატურის დარიბ ანალეგში.

მე ამ პიესის დადგმა დამარწმუნა, რომ ქართული თეატრი არაფრით ჩამორჩება, რომელიც გნებავთ პროვინციელ თეატრს დასავლეთში. ამ თქმას თეატრალური საქმის კარგად მცოდნენი პარადოქსად მიიღებენ, მაგრამ ეს ასეა.

დიდი ფანტაზია, უმკველი არტისტიული გემოვნება, ეს დამლა უცილოდ ატყვია შპიგელჟაჟის დადგმას. მაგრამ ქართული სცენა ასეთი მრავალ სურათიან პიესისათვის საცემით გამოუდგებარია (ტენიიურად). ანტრაქტებზე? ასეთი გრძლი, ხმაურა ანტრაქტები ნერვებს გიშლის ადამიანს გაუთავებელი ინტერვალები აქუცმაცებენ შთაბეჭდილებას.

მე ძლიერ მივირს როგორ გაბედა რეჟისურამ ამ პიესის დადგმა ქართულ სცენაზე! ყოველ შენთხვევაში ვინც შეუძლებელს გაბედავს, მუდამ მოკვებული დარჩება. არც ქართულ სცენას წაუჯია რაიმე აქ პიესის დადგმთ. მსახიობებ? მთელი საღამოს განმავლობაში ყურადღებას იქცევდა ვასაძე...

დავითაშვილი ფერმონელურად თამაშობდა.

მე მინდა ეს ფრაზა გაარჩინო მკითხველმა უბრალო, უპასუხისმგებლო კომპლიმენტისაგან. მისი გველისებური შოშინა... მისი თითების ვასაოკარი მიმიცა. ხელშეუვალისა და თვალსუფუფოზიას დასაქერად გამოშვერილი თითები! დიდი ხანია, ასეთი ძლიერი შთაბეჭდილება არ მოუხუდენია ჩემზე მსახიობს.

ერქ! ჯიქია! მე არ მასხვს იგი ასე ძლიერად აბობოქრებულისი ფოლანოს კაცი. მრისანე ძაბა. ვერქ ჯიქიას რამოდენიმე უესჯი (მარჯვენა ხელით) ზოგიერთი არტისტის მთელ ბიოლოგად ღირდა.

თანარ მკვეყმ-დ, დ. ჩხიძე, ორივე უკეთესი—ვიდრე ოდენიმე.

სხვა მსახიობებიც კარგად იყვნენ, მხოლოდ უნდა ვაღიარებ მე განსაკუთრებულად არაენ მომხედომია თვალში. ამიტომაც სხვებზე არაფერს ვამბობ.

ერთი წიკაპურტი რეჟისურას! წლებსავე მონიდნის უზარუნდელი უტაქტო გამოსვლის განმეორება. ვანმეორება მაშინაც მოსაწყენია, თუნდაც იგი ტაქტსაც იცავდეს.

ვის ეტიკრე? ასეთი უფიერი ინტერმედლები? ეს არის მხოლოდ ქართული სცენის კულუარებში არსებული უმგანო ინტრიგების განმეორება. ვინ არ იცის რა უსულტურთა, ყოვლად მიუღებელი ინტრიგებია ქართული სცენის, ქართული ლიტერატურის. ბნელ დერეფნებში. ბნელ გულწრფელად ვგეჯავ, ეს ჩენი უსულტურობის ნალექია. ჩენი ერის და მოწინავე თათბის წნეობრივ და კულტურულ წინსვლას უფოოდ ჩამორჩება ეს უნიათი კენწლათაბა, რომელიც კეთილშობილი მეტოქეობის პროცესში სწევით უსუსურ ადამიანებს. დე, იქნეს მეტოქეობა და ჭიდილი მსახიობთა გეგუფებს შორის, მაგრამ ყველაზე უფრო მსახიობს არ უშვებენს ჯამბაზივით კუნთების ჩევენება და ტრაბახი. მსახიობის როგორც ყოველ ხელოვნს მართებს სხვის ტაშს მოუცადოს, თორემ სასაცილო გახდება. მე არ მინდა ეს მოზალის მოქადაგის დარბაჯის მიოლის ვინმემ, არამედ ქართული სცენის მეგობარის ამხანაგურ რჩევად.

„მოზაფის ხაზ“ № 1-6

(რეცენზიის მაგიერ)

ხშირად მაგონდება ერთი მოქალაქის სიტყვები, რევოლუციის პირველ თვეებში: დღევანდელი თავისუფლება, ხოლო მის წინა-ხანის იაფი საქონელს კარგი რაზე იქნებოდაო. მან არ იცოდა მაშინ (შემდგომ მას მეტი რამე დევრები გაუჩნდა), რომ შეუძლებელი იყო დიდი რევოლუციის მსვლელობა და იაფ-ფასიანი ჩითვის შენარჩუნება. ჩვენმა მოქალაქემ მეორე ვარგებობა არ იცოდა პარტიის აზრით, თანამედროვე რევოლუცია უნდა გავრცელებულიყო რამოდენიმე დღეს, თუმცა საფრანგეთის დიდი რევოლუცია წლებობით გრძელდებოდა, სამაგიეროდ 1830 და 1848 წლებში—რამოდენიმე დღეს. ამის და მიხედვით მსჯელობა პრუდონის. მართლაც მექსიკაში ორ წელიწადში ერთხელ, თითქოს შეკვთილი იყოს ხდება რევოლუცია, რომელიც რამდენიმე დღე გრძელდება, გერმანია-ავსტრია-პრუსიის რევოლუცია რამოდენიმე დღეს დამთავრდა. მაგრამ ამ ქვეყნებში ეს რევოლუცია პირველი არ არის. იქ 1848 წლის რევოლუცია შედარებით, ხანგრძლივი იყო და ბურჟუაზიის ნახევარი გაპარჯებით გათავდა; არც რუსეთს და არც კერძოთი საქართველოს ისტორიას რევოლუცია (ერთი კლასის ხელიდან ძალა-უფლების მეორე კლასის ხელში გადასვლა). არ ახსოვს 1917 წლამდის, ამავე დროს, რუსეთის რევოლუცია, რომელიც ერთ და იმავე დროს განსხვავდება და დიდად წყაბეს საფრანგეთის რევოლუციას, იყო არა მარტო სოციალური, არამედ ეროვნული. საქართველოს, როგორც ისტორიულ ერს თავი რომ დავანებოთ, მის შედეგად ჩვენ მეზობლად წამოიჭრა ადგილობრივი რესპუბლიკა. მეზობელი ეროვნობის თავის შემერგებ ჩვენთან და ამიერიდან ვერავითარი ძალა ვერ შეაჩერებს მის ისტორიულ ერთ და გახდომას, ეს კითხვა გადაჭრილია და ვისაც ეს არ ემისი. მის ისტორიული მსვლელობის ინიციატორ ვეყავა.

სწორედ ზემოდ დასახელებული მოსაუბრე გამახსენა „მოზაფის ხის“ ვადათვლიერებმა. უქანასკნელის თანამშრომელთა შორის ძლიერ ცოტა იქნება ჩითვის თავსების შესახებ მოდარდებავი უპარადლოდა, სხვისი შრომით ჩაწყობილ დახურულები, არა? უკაცრავად. აქ შრომა დანაწილებულია. მაშინვე იზრუნონ ახალ-თაობის უზრუნველყოფაზედ—ღირს ეს მათი საქმეა, ზეიერად და ქვეყნიერ კანონის მიერ აღიარებულად, ხოლო ახალი თაობა სჯამს უფრო იდეალისტურ და გრძნობის ნაყოფის კითხვებს.

თუ მაშინვე დღემდის ვერ იგრძნეს, რომ „მოზაფის ხაზი“ ჩაფიქრებულა და აქრა, აყვადეს იმედს, გულს ვერ გამოიტყნებ კლარას“ ავტორის საფლავი არ უნდა იყოს ამჟამად ადგილები, მოდის ახალი თაობა და მის საფლავის გამშვენებას ვალად ისახავს. ახალგაზრდობა აკაკის აქცეს თავის ყურადღებას. ეს თავდებია იმისი, რომ ერის ნორჩ ნაწილში ლევის სიყვარული საქართველოს უდიდესი საზოგადოებრივი მოტივის ხმაზე მომღერალ და ერთ დროს მთელი ჩვენი თაობის დამაყვებელი ქართულ პოეზიის გვირგვინისა. მისადმი ახალგაზრდობის გული აღტყობია მის საზოგადოებრივ პანეგმა, მაშასადამე, ტყუილია ინდივიდუალისტების იმედი... ახალგაზრდობო, ისწრაფეთ! არ დააკლოთ შრომა, მიიღეთ ყოველი ზომა, შეაწუხეთ ყველა თქვენს ირგვლივ, და დაამყენეთ აკაკის საფლავი, ასე

უმოწყალოდ, ობლად მიტოვებული ჩვენ მიერ. იცოდეთ, რომ ვისაც აკაკი არ უყვარს, ის პოეზიის ფაშისტია—დამცემი და კალმის ავაზაკი.

მოწაფე ოისებ გველესიანი (№ 6) მეორე დღე კითხვას ეხება: მართალია, მუშების და ღარიბი გლეხების, მოსამსახურეების, რომელთაც 40 მ. ნაკლებს ღებულობენ თვეში, შრომის უნარ-დაკარგულების შედეგით თავისუფალნი არიან სწავლის ფულიდან. რჩება ერთი ნაწილი—ეს არიან ერთი კერძო პირები. ამთავრ გველესიანი სწერს: „არიან ისეთი კერძო პირებიც, რომლებიც განიცდიან დიდ გაჭირვებას. ამთავრ კი მხოლოდ 5/10-ის ანთავისუფლებენ (სწავლის ფულიდან). რა უნდა ქნან მათ, ვინც ვერ განთავისუფლებდნენ? მათ ხომ პურის ფულის შიგნით ეძნელებათ?“ მართლაც რომ ეძნელებათ. შეილებს კი სწავლა სწყურია. ამ ბავშვებს სრული და უღირს უფლება აქვთ დაეუფონ განათლებას. ვინ იცის, თუ რამდენი ნიჭი დაიკარგება სკოლის გარედ. მაგრამ მშობლები ღარიბია, რესპუბლიკაც არ არის ჯერ ისეთი მდიდარი, რომ ყველასათვის საშუალო განათლება უფასოდ გახადოს. გველესიანიც მოუწოდებს ამხანაგებს დახმარებისაკენ. ის ამით დღევანდელ ამხანაგებში სოციალურ გრძნობებს, კეთილშობილ და იდეალურ მისწრაფებს.

ჩვენ კარვად ვიცით, რომ საქონის ასაკის ახალგაზრდობა არ იქნება რომელიმე პროგრამის სრული ტყვე. დიდებიც ხომ დიდი დავიდაობით ერკვიები ტროცკის და კამენევის პოლიმიკაში. ახალგაზრდობის კვირადაც არც კი წარმოუდგენია ის დრო, როდესაც ეგნატე ნინოშვილი რამდენიმე მეგობრით პირველად იმალდებდა რევოლუციულ ხმას ზჩაგერელების მიხედვით, სად შსწავლეს ამის დაკლონენ დღეს. მაგრამ ისინი ხომ თავს დასტრყობენ ეროვნულ კულტურას და სოციალური გრძნობით არიან გატყუებული, მათ ხომ უყვარს თავისი სამშობლო? მაშინ უნდა ისიც თქვან: მე იმეთი ჩემი სამშობლო, მაშასადამე არ მინდა რომ მე ერთი წერა-კითხვის არ მკოდოდ იყოს ვინმე. მათ ისწავლეს; ლამაზად, მოხდენილად სწერენ. ასწავლენ სხვებსაც, განსაკუთრებით პროვინციის ახალგაზრდობას. ერთ წუთსაც წუ იფიქრებენ, რომ ისინი ამით ემსახურებიან ამ თუ იმკომისარს. არა, ისინი ემსახურებიან თავის ერს, რომლის 80—90 პროც. წარმოკლებენ მუშები და გლეხები. ყველა პათისიანი მოქალაქე ემსახურებს თავის სინდისს და თავის ერს. ახალგაზრდობა უნდა ემსახუროს პირველს ყოველთვის და უქანასკნელის უდიდეს ნაწილს. შეიტანოს თავისი ცოდნა ხალხში—ასწავლოს მას წერა-კითხვას—ეს იქნება უდიდესი საქმე. იოიანე დამასკელი ამბობდა: მე მისმენს ათასი კაცი და თუ ერთმა მაინც დაუჯერა ჩემი რჩევა—გამარჯვებული ვიქნები. თუ ერთს ასწავლეს წერა-კითხვა—ეს უკვე დიდი გამარჯვებაა. ხალხსაც ემსახურები, შენს სინდისს და მგონას აკაკისაც. შეიტხურობის გამარჯვებით.

„მოწაფის ხმა“-ს, ამ კარვ გავხვით, აკაკი ონი ნიჭი. მოწინავე თითქოს მოხრდილი სწერს. ყოველ შემთხვევაში თანე მხოლოდ მძიმე. ეს უნდა გამოსწორდეს. გავხვით თანე რამდენიმე მოწაფეების მოწაფეების უნდა იყოს. მეორე: არა აქვს განყოფილება დაბეჭდვით კორესპონდენტების პასუხისთვის, სადაც მოკლედ უნდა აღინიშნოს დაუბეჭდვად წერილების ნაწილი და წაახლონოს თანამშრომლები. შეიძლება რედაქციას დღემდის არ ჰქონდა ასეთი შემთხვევა. მომავალში დასტურდება ეს. ხშირად ეს განყოფილება ახალ მწერლებს ჰაღებებს. ასეთი მავალით ჩვენ ბევრი ვიცით.

ბიკტორ თევზია

ნიკო ქუსნაშვილი—მახაზი (დაისვი)

ქართული კინო-ხელოვნება და მისი გზები*)

გაცხოველებული მუშაობა ჩვენის ხელოვნების, ქართული ხერხიანობა კინოს მიმართ და საქართველოს ბუნების მაღალ ხარისხოვნება გვაძლევს გამბედაობას ესთქვათ, რომ

ქართულ კინოს აქვს მომავალი და ეს მომავალი ჩქარა გააზრვენებს თვის შედგერულ სახეს.

მე მინდა საქართველოს ვუწოდო:—

საქარაველო—მარაგი კინო ინერჯის.

საქართველო—კინო კინო—საქართველო.

და ვფიქრობ: კინო, როგორც ასეთი, საქართველოში უნდა წარმოშობიყო. აქ უნდა შექმნილიყო კინო—კინა მთელ რიკსილიამაზეთა.

ეს არც ისე გასაკვირია, რადგან საქართველოს სილამაზე დასაშურ მასალას წარმოადგენს კინოსთვის. აქაური აღვალმდებარეობა დადგამაში იძლევა სიადვილეს და ყოველგვარ სურათების გამოყენების საშუალებას.

ეს არის საქართველო დაკარგული: ტყეებში, მთებში, მდინარეებში. ზღვებში. მოწმენდილ ცეზში და სხ.

ეს უპირატესობა ჩვენი ერის იმდენად ღირსეულია და უდაო, რომ შესაძლებელია გატოლება ჩვენი კინოს

სურათების ევროპის ზოგიერთ ფილმებთან. აქ არის სხვა დასხვა ღირსების ფასური განზომილება.

ამერიკაში არის კინო: ის უკვე ტყდება თვის შეუწონარ გაქანებაში. მას მიჰყავს ხელოვნება აზნეამდის.

სცენარებს სწერენ ხელოვანი, რომელიც: ქალაქით, ელექტრონით, მოძრაობით და სართულებით დაგეზინი ვერ გასცილებიან ამ კოშმარულ ანთებებს, მშრალ შთაბეჭდილებებს ასახვას ვერ ასცილებიან.

ისინი მოზარებულნი არიან ბუნებას. მათი ნერვები იჭიმება მხოლოდ ყველაფრის გატრიუქებაში, ეკრანზე ტენიკის ათასგვარად გამოყენებაში. ეს არის ერთგვარი, მშრალი და უნდომო.

მე ასეთ კინოს სახე-დამთავრებულად ვთვლი. მან უკვე ამოწრა თვისი თავი, რადგან ტენიკა სცენაზე უკე თვალის მომლაღავია. ტრიუკი უმინო და მისი არსებობა ამისთანა სახით უთუოდ შეუწინარი. ეს არის გახავება კინოს ჩქარი ბედის.

ამ გზით სიარულს კი, უშეველია, კინო-ხელოვანი მიჰყავს დაფიქრებამდის. ვიძახი: კინო არ უნდა გასცდეს კინოს. ის უნდა იყოს სრული აფიქრება თეატრის. ის უნდა იყოს სახე სიჭარის. მოქნალობის. არ უნდა იყოს სიმძიმე. კინო: გაქანება მეორე საუკუნის, აუცილებელ დინამიურ მშენებლობასთან.

ეს არის დარღვევა თეატრის ყველა პოზიციების. აქ ყალიბდება სისაკუთრე კინოს ბედის: უნდა შეიქნეს ხელოვნება აცილებული შაბლონურ გამართულობას და შეთავსებული თვის რიტმიულ განწყობილებასთან.

ეს იქნებოდა სწორი თქმა კინოს უტყველ ბედის.

კინოს არსებობამ გველურის სისწრაფით გადაატარა თვის ხერხემაზე სხვადასხვა ყოფობა. მან სძლია ბევრ ჟუეცდომებს და თითქოს ისახება მისი სახე თანდათან გამართულებით.

მაგრამ თეატრი ისევ წივის თვისი სახეობით, თვის სისიმძიმით და კინო ხდება მონა თეატრის.

ღრამა ისევ აწვალებს კინოს: ის თვისი სიმძიმით სუნთქავს და იკარგება ფიქრი გზების ძიების.

ამერიკანაში—ეს კიდევ გადაჩეხვა იყო კინოს უკანონო შებღალბებით. მაგრამ ამერიკანაში კინოში ისევ ამერიკულმა შმაგინაობამ მოკლა და არის ცდები თავის დალწეულობის.

ამაზე ფიქრებს ჩარო მისთვის სცენარი ყველაფერია. სცენარი ყველგან არის. საჭიროა გამოყენება. აქ ფიქრი მიდის დადგმის სისრულეზე, რომელიც მხოლოდ კინო-ხელოვანს შეუძლია.

აქ რეჟისორები მუშაობენ: ზოგი კლავს მსახიობს, ზოგი აღმერთებს მას. ზოგი მხოლოდ მასიურ სცენებს ხედავს კინოში. ზოგი ამექანიკებს ყველაფერს, თავის თავსაც და კინო მიდის თვის ქერილობასთან. აქ მისაღები კი უფრო უქანასქელია, რადგან ეს საუკუნის დროული. უშეშვლი თხზავა.

მაგრამ ეს არის ნაწილი კინოს მილიანობის. აქ არის მხოლოდ ტრინის აღება.

კინო-კი ცარიელი დადგმა უნდა იყოს, რადგან იქ თუნდ ჯერჯერობით არ არის მეტყველება, მისი პირველი ხასითი—შუკი და ეკრანი კი სახიობის დეტალებს ვერ გახმავს

ეს კიდევ სხვა დებულებებთან იცდის. თეატრი შესდგება ნაწილებისგან. კინო შესდგება კინოსაგან. ეს კინო

*) სალიკესიოდ.

კი არის რეისორი. ხელი დადგმისთვის. აქ მკვდარია მსახიობი და გამართვა სცენარის.

ისეთ საზომით უნდა მიუღებოთ კინოს, რადგან კინოს უკვე გავლილი აქვს ბევრი გზები. ამ გზებზე ნაწერია: მიღწევები, შედეგები და ეს კი ჩვენი ახალგაზრდა კინოსთვის შესწავლილია. ჩვენი კინოს ეხლა შეუძლია შეწონილ გზით სიარული. აქ რჩება გამოტოვებაში კინოს მატინე: გადატყების და ცდების.

ამ გაცეითლებში უნდა იპოვოს ქართულმა კინომ თავის სახე. აქ უნდა მოხდეს სრული გადაღახვა ყველა კინოების.

ვეროვამ მოგვცა თავისი ეროვნულ ნიშანობის მატარებელი სურათები. აქ კინო გადაღებდა თვის ჭერილო. ბიდან. საფრანგეთის ფილმები ჯერ კიდევ ვერ ჩამოშორებთან პაროზულ ცხოვრების ასახვობას. აქ სცენარები ისევ ღრამებით იწერება. არ არის „კინოსთვის“ გასაქანი. კინო თავის თავს სწორავს რომანებით. ეს კინოს არავითარ „სინაოსის“ არ აძლევს.

არის გერმანული დადგმები. აქ სურათი სხვადასხვა ფერით მორალს სწიწნის. ყოველი სურათი დამაფიქრებელია. იმარჯებს შინაარსი. სურათი ხოლოდ აღმანიანის ნერეულობის ასახვობა. თემები ისევ ძველია: სინდისი, პატიოსნება, ბოროტება, დალატი, უფლება. ასე მიდის კინო, თუმცა შესანიშნავ დადგმებით: ასეთი იყო უკანასკნელი სურათები: „ოლკატორ მამუხო“. „მორფი“.

ამის შემდეგ საჭირო იყო სხვა გზების ძიება. ამერიკანინში დისონანსია კინოში. ის მივიდა დაინგვამდის. ის მივიდა თავისი გამოფიტულობით და სიმშრალით: ტრეხიკით. ტრაგედიით. სისურაფით, რომელიც დამუშავებული იყო ფანტაზიით, ფანტაზიორის მიერ.

მაგრამ ეს არ იყო კიდევ მართალი მოხაზვა კინოს სახის.

საქართველო ყველა ამისგან შორს ღვას. მისი დღე-მაროზა და ბუნება სხვანაირია. არ შეიძლება შემოტანა ფრანგული კინოს დამახასიათებლობის. ეს იქნებოდა შეღახვა ქართული სულის. ის საკითხები, რომელსაც ფრანგული კინო ეტარებს, აქ არცაა დასმული.

სულ უარსაყოფა ტრიოტი. მისი შემოტანა იქნებოდა სიმხინჯე. ჩვენი ქვეყანა ჯერ ისევ ტყეშია თვისი სისუფთავით. აქ შეუწონარია ციცილიზაციური ერების მანერათა შემოტანა. ქართული კინო თვის სახეს უნდა ეტებდეს ისევე აქ თვის სულში, რომელსაც აღმოსავლეთი აცხლებს—გახელებით ეს აღსანიშნავია, რადგან აღმოსავლეთი ჯერ კიდევ დაუმრეტელი გამოუყენებელი ზღაპრია სინდირითი საესე.

უნდა ითქვას, რომ ქართული კინოს, რომელმაც უკვე სურათები გამოუმვა, ამით არ უსარგებლია. ის დაიბნა სულ სხვაგან. ეს იყო ერთბაში შეუწონარი ცვლები. არ არის მასლის შერჩევა. სცენარები იწერება რომანებიდან. ეს კინოსთვის მიუღებელია. მისთვის საჭიროა სპეციალური დაწერა სცენარის, რადგან გადატყობა დატყობას ამხინჯებს.

„სურამის ციხე“, „ყაჩაღი არსენა“, „მომღვაირი“, „მამის მკვლელი“ ჩაწილობრივად დამარცხებულია. აქ არ არის სცენარის კარგი დამუშავება. მასალა კი საამისოდ შესაძლებლობას იძლევა

დადგმები კარგია. იგი უკეთესდება თანდათან. თემცა სურათებში რეჟისორი ბევრგან მოისუსტებს. მაგრამ

არის ვარჯიში. უკანასკნელი დადგმები ამას ასწორებენ. ამ მხრივ მუშაობა ნაყოფიერია.

ქართულ კინოს ყავს უკვე უდიდ ნიჭის მატარებელი კინო-არტისტი, რომელსაც რომი-სამი წლის განმავლობაში დიდ შედეგებს მიღწევი.

უნდა აღინიშნოს, რომ ბევრს არა აქვს როლი. ეს კარგავს ნიჭს. სეკარა უთუოდ როლითა სამართლიანი ჯანაწილება. იყო ბევრგან როლი, რომელსაც ამსრულებელი არ ყავდა.

ასე მიდის ქართული კინო. არ არის შერჩევა მასლის. რეჟისორები, რომელნიც სათავეში უდგანან ამ საქმეს, აღბად არ იცნობენ ქართულ სულს. ეს იყო მიზეზი, რომ სურათები მ ხინჯათ მოგვცეს.

ამაზე ჯერ არავინ დაფიქრებულა. არ დაფიქრებულა, რომ მოსალოდნელია ქართული კინოს გადაჩეხვა ხელოვნების ეს არიდიდან.

როგორც 22 წ. ქართულ თეატრს, ისე ეხლა კინოს უახლოვდება მარჯანიშვილი. მისი იშვიათი ნიჭი და ფანტაზია კინოში შესაფერ ხაყოფს გამოიღებს.

იგი ვერ ტრევა თეატრში. მისი სუნთქვა მეტს თხოვლობს. საჭიროა მეტი გასაქანი. ეს კი უთუოდ კინოა.

მე სახეში მყავს მარჯანიშვილი როგორც: რეჟისორი ოცნება. ფანტაზია. ნაჭი, უნარი.

ასეთის ხალისით არის ის თეატრში. ასეთის ხალისით უახლოვდება იგი კინოს.

კინო „აისი“ ღახსნა არის შერჩეული ბედი ქართულ კინოსთვის „აისი“ თავისი აკადემიურობით გაახალისებს კინო-ხელოვნებას. მისი პირველი სურათია: მარჯანიშვილის დადგმა: „მარჯანიშვილის წინ!“

მარჯანიშვილმა დაწყო მუშაობა კინოში. ეს აღდგენა ქართულ კინოს დაცემის. უტკველია, იგი ქართულ სულს, ქართულ სილამაზეს და დაამახინჯებს და მას მოგვცემს გამძლე გამართლობით.

კაიხუ პელი

ქართული თეატრი

მოქალაქენო! 75 წელიწადი უსრულდა, რაც კულ-მივი ქართული თეატრი არსებობს და თავის დიად, მულ-ტურულ დახინჯულებას ასრულებს. ქართველი ხალხის მიერ შექმნილი და პირნათლად შენახული ეს თეატრი ამიტომ, ჩვენთან ერთად, ნება მიბოძეთ თქვენს მოვილო-ცოთ ეს ნათელი დღე. ენაუთოთ, რომ არ დადგვარო-დეს ეს კულტურული განძი, პირიქით—ამაყად ვიღოდეს ბოწყინვალ მომავლისკენ და თავის უმწიკლო დრომას მუდამ მაძულე ბატონდეს.

2 იანვარი ქართველ მსახიობის დღედ არის აღიარებული და ისიც ყოველთვის ამ დღეს დღესასწაულობდა, ხოლო წელს, ჩვენგან დამოუკიდებელ მიზეზების გამო, დღესთვის მოგვიხად ამ დღის გადამოტანა. ეს ვარემოება, რა თქმა უნდა, სრულებით არ ცულის არც ამ დღის მნიშვნელობას, არც ჩვენს ხალხს გადააბრუნებს და წოფულ სიყარობს ჩვენი სათაყვანო საქმისათვის, პირიქით, 75 წ. თავის მწვერ, აღიდან მკათიოდ გვესმის ჩვენი დავაუკაცე-ბული თეატრის დაეალებანი და მიუხედავად არა-ჩვეულებ-რივი მიმემ პირობებისა, მტკიცედ ვდგევართ ამ წმინდა

*) სიტყვა, წარმოთქმული დამაბრუნებელ მსახიობ-ქალის ნინო ჩხეიძის მიერ მდღეში ქართული თეატრის არსებობის გამო საპაქრო თეატრში გამართულ წარმოდგენებზე იანვრის 14-ს.

სამსხვერპლოზე, ვეწირებთ მას უანგარო სიყვარულით და ვიფიქრებთ მისად საკეთილდღეოდ. როცა სრულიად დაღიწვევებით, ღონე გამოვგლევა, მაშინ ჩვენ თითონ ჩამოვდებოდით, ადვილს დაუფრთხობდით ღირსეულთ. როცა ღონე გამოვგლევა მხოლოდ მაშინ. მანამდე არა. მანამდე ჩვენ ვეცდებით ჩვენი იმედები, ჩვენი სურვილები ცხოვრებაში გავატაროთ.

მეტად სადა და მარტივია ეს სურვილები. — ჩვენ არ გვინდა ცივი, უსიციცხლო თეორიებით გაფართოვებით და დავეტვირთოთ თეატრის ცხოველი და ჩქვეყარე სული — არა! ჩვენი სურვილია მალა დავაყენოთ მსახიობი, როგორც ასეთი, ავამეტყველოთ მისი ჯადოსნური უნარი მსმენელის სულის ამოძრავებისა: მსახიობი და მისი ცხოველი ტრემპერამენტო.

ამ მსახიობს უნდა დავავალოთ თქვენთან, ისეთი სიტყვები, აზრები, რომლებიც ადვილათ, უშუალოთ იპოვინან გზას თქვენს გულთან და გონებასთან. მარტივია ფორმა ჩვენი, სურვილი და რწმენაც. ჩვენი სურვილია დრამატურების მეგობრული დახმარებით ვადავსალო თქვენს წინაშე მთელი რიგი სულით ძლიერი, საღი სახეებისა, მომღიმიარი, ქუჩა და ენამახვილი ჯეილი, ჩვენი ყოფაცხოვრების და ზნეჩვეულების პირში შვილი. ქალაჩა მისალი, ცხოვრების გამოცდილებით გაბელადებული მოხუცა, ჩვენი ზურმუხტი მთების ჩანჩქერივით მსახიობი ქაბუკი და განსაკუთრებით გვირი, სულით ძლიერი, უდრეკო, ქვეყნისათვის მსხვერპლის მომტანი ხალხის საქმისათვის თავდადებული. გვირი ნათელი, გვირი გამარჯვე ბული.

ჩვენი სურვილია ვიცოდეთ, რომ ჩვენი წარმოდგენის დროს ჩვენა და თქვენ ადვილათ ვეზიარებთ ერთმანეთს, ხოლო წარმოდგენის შემდეგ შინ ბრუნდებოდეთ ამაღლებული. ვასხევა აკებული სულით. ვაძლიერებოთ, ვავლოდებოთ ნებისყოფით. მაშინ დიდი იქნება ჩვენი კულტურული მიხვ.ვა. თუმცა მოკლე ჩვენი სურვილი — ძნელია მისი შესრულება, მაგრამ ყოველ წარმოდგენაზე გაქედოლი დარბაზი საწინდარია იმისა, რომ ჩვენი და თქვენი სურვილი ერთია: სკოცხობდეს ნამდვილი ქართული თეატრი, ხალხის პირში შვილი.

თქმა არ უნდა, ბევრი შეუძლომები ჩავეიდენია, ჩავივიდეთ კიდევ, მაგრამ შეუძლომები ნამდვილ გზას გვიწვევენ და კიდევ ერთი რამ: მრავალის მხრივ გვიჭირს მუშაობა, მაგრამ ბევრი ვადაუტანია ქართველ მსახიობს და მიიღო დღემდე მოუტყვანია ჩვენი თეატრის დროში. ჩვენც ვცდილობთ ეს დროში ასე ადვილათ არ დავაგლოთ.

ნინო ჩხეიძე.

სალამი ქართველ ეპარხალთა პირველ ნაბიჯს!

ებრაელ ერს თვის ხანგრძლივ ცხოვრებაში მრავალ უბედურებასთან ერთად ბევრი დღესასწაულიც გადაუხდია!

ერთი ამ დღესასწაულთაგანი იყო ტფილისის ქართველ ებრაელთა 102 შრომის სკოლისა და ებრაელთავე სარეკვიდაციო სასწავლებლის მოწაფეთაგან შემდგარ დრამატულ დასის „კაღიმა“-ს (წინ) მიერ გამართული პირველი წარმოდგენა.

ქართველ ებრაელ მოწინავე ახალგაზრდობის სასახლეოდ უნდა ითქვას, რომ იგი მტკიცედ შესდგამია თვისი მშობელი მშრომელი ხალხის საღათას ძილისაგან გამოკყვანას.

ტფილისში, სადაც ამ ორიოდე წლის წინად ებრაელთა სამოციოდე ბავშვი სწავლობდა, ამ ყამად ებრაელის 400 ბავშვი სწავლობს, ხოლო 300-დე სალიკვიდაციო სკოლაში მეცადინეობს.

გაჩაღებულია სწავლა-განათლების შემოქმედებითი მუშაობა:

სკოლას მოაყოლეს დრამატული დასი, რომელიც შედგენილია, როგორც სექტეს, „ქუჩის ბიჭებისაგან“.

ამ კულტურული მუშაობის ერთმა სულის ჩამდგმელთაგანმა გერცელ ბაზოვმა თავის მშვენიერ სიტყვაში განაცხადა: „თქვენს წინაშე წარმოსდგებიან ისინი, ვინც ორი კვირის წინად ანი და ბანიც არ იცოდნენ“.

და ყოველივე ეს გაკეთდა საბჭოთა ხელისუფლების დროს

როგორც მტკიცდება, საბჭოთა ხელისუფლება ეროვნულ უმცირესობათა თვითგანვითარებასა და კულტურულ წინსვლას ხელს უწყობს.

რა თქმა უნდა, ქართველ ებრაელთა კულტურულ წინსვლას ჯერ კიდევ ბევრი აკლია და იმედით უნდა ვიქაიროთ, რომ ხელისუფლება სათანადო შემწეობას აღმოუჩენს.

ამ „ქუჩის ბიჭებმა“ საძირკველი ჩაუყარეს დიდს კულტურულ. საქვეს — ქართველ ებრაელთა შორის ქართულ დრამატულ ხელოვნებას და მასთან ებრაელთა უნის (მშობელი ხალხის) ხელოვნებასთან დაახლოვებას.

ამას გრძნობდა თეატრის გალიციელი ტემული დარბაზი, საზიმიოდ მოსული ქართველი ებრაელობა, დიდი და პატარა, ქალი და კაცი, რომელმაც საღამოს მონაწილენი და მესვეურნი მხურვალე ტაშით დააჯილდოვა და ზემი გაუშარათ.

ეს მესვეურნი არიან: ბოეტი გერცელ ბაზოვი, მწიგნობარი ნათან ელიაშვილი (ორივე მასწავლებელია) და სხ.

ეს პირველი თესლი უხვ ნიადაგზეა დაცემული, რომელიც აჯიჯილდება.

და ჩვენა გვწამს, რომ ამ კულტურული მუშაობაში ჩაებმება სრულიად საქართველოს ებრაელობა და თვის მოძმე ქართველებთან ერთად ხელი-ხელ ჩაკიდებული გასწევს წინ ბრწყინვალე მომავალი-საკენ!..

სალამი ქართველ ებრაელთა პირველ ნაბიჯს! წინ, წინ, ძანა!

ჩვენ

კინო

„პარიზხალის წინ“

ქ. მარჯანიშვილის დადგმა, სცენარი შალვა დადიანისა, გამოცემა სოც. უზრუნვე. კომისარიატისა.

ა რ ნ ა ზ ი
სკულპტორის როლში.

შალვა ქართველიშვილი
სერაფიონის როლში.

უუპკარი მულაგ...

წარსულის კვალიც გადაშალა რღვევის გრივალმა,
და აფეთქებულ ყუმბარებშიც ხმაც ეხლაც ისმის,
ეს საუკუნეც ძველი ყოფის მიდის პირალმა,
ეს საუკუნეც გადასული ხეალ ზღაპრად ითქმის!..
და მწველი ცეცხლი კვამლიან ალს რომ ათამაშებს,
მთელ დიდამწიქას მოედება დასაბუგავით,
წინ გაქანება უუკვართ მუდამ ფოლადის რაშებს,
წინ გაქანება ავი ფიჭვის დასაღუპავით!..

ბესარიონ პელაშვილი

სკოპტი ვარლამ რუხაძე

სამწერლო მოღვაწეობის 25 წ. შესრულების გამო.
ნახატი ალ. ციმაკურდიასა.

პირველი მსხვერპლი

(ძღვანდ მუშებს)

ერთი სურათი იმ განვილი დროთა,
როს ნორჩი იყო თქვენი გონება
და არ იცოდით რა მიიქმე ლოდათ
აწვა შრომის შეიღს კერძო ქონება,—
ამოვიღე და გავშალე აქ მე;
მიიღეთ ძღვენი, ვით განძი დიდი,
რომ თვალწინ გდგეთ მამათა საქმე—
წარსულისა და მომავლის ხიდი.

I

ძველი ამბავი. ეს მაშინ მოხდა.
როს ფეხს იღვამდა მუშათა საქმე.
იყო საღამო ნახი და კოხტა
და ზღვის ტალღები ისრობა ნალმებს.
ბათომის ციხის გაიღო კარი,
გადაკეტლი მიმიე რვალებით;
თმა-გაბურძენული და ჩამომქნარი
გამოიწნდა კაცი მღვრივე თვალებით.
ნახებრად ტიტველს და წელში მოხრილს,
სახეზე აწდა სულის ჭრალობა.
ხელი და ფეხი დაეხრა ბორკილს
და გაეტება ტანჯვას გმირობა.

II

ვინ იყო იგი, ან სადაური?—
თი საკითხი და გასაგები.
ის იყო მუშა, მხნე მესხლადური
და აუხიზლებდა ხალხს ქადაგებით.
პეტრეს ეძახდენ ანხანავები.
ნაკეთიანობა ისე შეგნულა
და ისე იყო ტურფად ნაგები,

ვით მარმარილოს თეთრი შენობა,
არ გამოველო სკოლის კარები,
მაგრამ ცხოვრების იყო ლირიკი:
ღრმად ჩაეხედა იმის თვალღმში,
იცოდა მისი ყველა ბილიკი.
(ურჯა აიღო თავის ხელობათ,
ქართველებთან საოზრად ვლენილს,
და მოერა მთელი ევროპა:
იცნობდა პარიზს, ლონდონს და ბერლინს.
გურიის მთებით მოვიდა იგი,
მუშათა რიგებს დაუახლოვდა,
გაიწყო მისი ცხოვრების რიგი
და მათი საქმე მუდამ ახსოვდა.

III

„როგორ! დიდიდან ვიდრე მწუხრამდე
იღვე დაზვასთან; ზილო შენ ტვრითი
ოთხად მიხრილი წელში მუხლამდე,
რალაც გროშისთვის, რომ ბოლოს მითი
დღიური ლუქმაც ვერ შეიძინო!
სამართალია განა ეს? არა!
შენ, მუშავ, უნდა ეგ შეისმინო,
რაც შეიძლება ადრე და ჩქარა,
რომ ძალღერ ყოფას მოუღო ბოლო!“—
ფიქრობდა იგი. ენატებოდა
სულის ძალა და რწმენის სიმბოლო—
წინ მომავალი ენატებოდა
და ამ საგანზე მუშებთან ხშირად
ქჭინდა ბაასი გაცხარებული.
—გაპ, თუ დაგვიგდეს ეს უფრო ძვირად,
შევიქნით უფრო გაწვავილებული!
—ნუ გეშინიათ: შევჭირთ კავშირი,
ყველა მუშებთან გავებათ ქსელი,
გაგნნათ კასები, როს გასაჭირი
გვეწვიოს, ერთჟისი გავუწყოთ ხელი,—
მოგვემატება მაშინ ძალაცა,
ვერ დაგვეღვეს მტერი, ვინდ იყოს მდევი,
და დაბრკოლებებს, მხნედ და მამაცად,
გადავლახავთ და წინ წავიწვიეთ.
ან კი რა არის დღეს ჩვენი ყოფა?
ვისაც როგორ სურს ისე გვეყვრობა!
უკეთესია მოგვედინ ბრძოლაში,
ვიდრე ვათროთ მონის ბორკილი
მუდამ შიშში და მუდამ ძრწოლაში,
როგორც პირუტყვი, წველაში მოხრილი.
კოლი მშვიერი, შვილი მშვიერი
და არსად ქობი თავშემათარი,
მაშინ, როს ჩვენი ალა, ცბიერი,
იღრჩება ოქოთ, ჩვენგან ნახარბი!
ეპ, ძმებო, ძმებო! ამ გვარს ჩვენს ყოფას
უნდა მოვიღოს სამუდამოდ ბოლო!
რაც გვითმენია დღემდე, გვეყოფა:
ჩვენ ბრძოლა გვიბრის მხოლოდ და მხოლოდ!
დავხვით ფარდა, მზეს რომ არ უშეგბს,
და უმცრების გაცნაწვიტოთ ნართი:
ღღო მთებამთი ევროპის მუშებს,
ბრძოლის მეთოდი ვისწავლოთ მათი!“
და რომ ახსნა რთული კითხვები
სადათ, უტყუარ მაგალითებით,
მისი პირიდან წრფელი სიტყვები
ცვიოდა, როგორც მარგალიტები.
და ყურს უგდებდენ მუშებზე ხარბად,
ეხილბოდათ თანდათან თვალი,
სიკოსხლის ჰაერს სუნთქავდენ ჰარბად,
კავშირდებოდენ ფოლადის ძალით.

(შემდეგი იქნება)

ნოვაგორის წიაღში

ჩამავნებელდება გულის სიდრემში
წრეს გადასული მზის ელვარება,
ფიჭრი წარსულის ტყეის სიერ(კეში
ურკვევ ბურუსით დაიფარება!

გონობა ფაქიზი, ჩემთან მხლებელი,
ზშირად იფეთქებს, ვერ ხახავს ბინას—
და იფრენს ოღლად უჟარბელი,
მრუშთა კონკლავში—ვით აგრიბინა!

დაშშობება ვეძმო, მძლავრ ფრთებ გაყარულს,
ცივ ნოემბერით დღენილ გრივალ ქარს;
უიმედობას რითმით აკინძულს
ვუძღვნი ბედისთვის წითელ იალქანს!

ვერ გამანზნევებს ძველი, ზეპირი
ღვინის საღიღებლათ ენის სიმთ ჟღერა—
და ვერც ხახვიან ქვეყნის ჯგებარს
ედემის მძებნელთ ლოცვა, სიმღერა.

მე მას ვუმღერებ, რაც სხვას არ მოსწონს,
ქვენძრომთ მთობას ჩავუზღობ კარებს
და სიჯიუტით ვზნებულ კო ონზე
დავსწავებ ფლიდთ კარნას, არ გავეკარებ..

ღე, ჩემს სიკოცხლს ადრევე უსწრას
სიკვიდლიმა, ცელით დაუზოგველით,
თუ სიმწიერში, ვით ზარატუსტრას,
ყმათ მყვალება არწივი გველით..

მ უზნაძე

ჩვენი მხატვრობის უსახეა

ქუშმარტი მხატვარი თავის შემოქმედებას უკავშირებს ხალხის სულს და მის მოთხოვნილებას. ჩვენი მხატვრობა მიდის ამ გზით. ქართულ მხატვრობის გამოფენა ამის ცოცხალი მოწმეა.

ჩვენი მხატვრობა მრავალფეროვანია. ყოველი მხატვარი სხვადასხვა გზით ეთაყვანება მშვენიერების იდეას.

მე-XX-ე საუკუნემდე ევროპა რუსეთის მხატვრობას ცოტათი იცნობდა, მაგრამ როდესაც რუსეთის მხატვრებმა ევროპის დიდ ქალაქებში დაიწყეს თავისი სურათების გამოფენა, უკანასკნელი დარწმუნდნენ, რომ რუსეთში მოიპოვებოდა დიდი ნიჭი მხატვრულ შემოქმედებისა.

ევროპაში რუსეთის მხატვრები არა თუ გაიცნეს, არამედ შეიყვარეს კიდევც და, თავის შემომქმედლებთან ერთად, დადებით დაავგირიგენეს. ასეთი ბედნიერები იყვნენ: ვრუბელი, სეროვი, კოტინი.

ჩვენი მხატვრობა რუსეთის მიმართ იმავე მდგომარეობაშია, რომელშიაც უკანასკნელი იყო ევროპასთან მე XX-ე საუკუნის წინ.

ეს მიტომ ხდება, რომ ჩვენი მხატვრობის ნაწარმოებნი არ ვასცილებია ტფლისის.

ჩვენ გვინდა ამაზე მიფუთთითო. მხატვართა კავშირმა უსათუოთ უნდა გაავართოვოს თავის გამოფენის მასშტაბი. უპირველესად გადიტანოს იგი ამიერ-კავკასიაში და შემდეგ რუსეთში.

მხატვარი ალ. ციმაკურიძე

ლ. კიკაბიძე
„წითელი თეატრის“ რეჟისორი

ახარის ქართული თეატრის გედი

სათეატრო ხელოვნება საქართველოში სწრაფი ნაბიჯით მიექანება წინ ეს ასეც უნდა იყოს. ვინ არ იცის, რომ თეატრს უსათუოდ ესაქიროება ფართე ნიეთიერი დახმარება, სამქოთა ხელსუფლება კი არაეითარ ხარჯებს არ ერიდება კულტურული საქმისათვის საერთოდ და, ეგრძოდ, თეატრისათვის. ამით აიხსება ის უდიდესი მიღწევანი ჩვენი თეატრისა დედ-ქალაქში.

სიმართლე უნდა ითქვას, თუ ოდესმე საქართველოს რომელიმე კუთხისათვის საქირო იყო თეატრი, უპირველეს ყოვლისა იგი ესაქიროებოდა აჭარას. დღეს კი ეს საქიროება გაასკეცებულა, ვინიდან აჭარის მშრომელთა ხს, აჭარის ფუხარას თვალემა აცხილა: იგრძნო, რომ მისთვის საქიროა კულტურა, საქიროა თეატრი, რათა სალკუნობით დაბავრულ, დომანიებულს, საშუალება მიეცეს გაეარკენს დღევანდელ ახალ ცხოვრებაში, მიიღოს სწავლა-განათლება და მით დადგეს კულტურულ აღორძინების გზაზე. დიხაც აჭარის განსახიონს ვერ დავემღურებთ: მას ამ მხრით დიდი დეაწლი მიეძმის: გახსნა აურაცხელი სკოლები დაბა-სოფლებში, მოაწყო კიხ-სამთხიველოები, აჭარის პროლეტარიატი ჩაბა პრესაში და ხს, მაგრამ ერთი დარგი, დარგი, რომელსაც პირველი ადგილი უქიარეს კულტურულ საქმიანებაში—თეატრი, მოკლებულა მხრუხელობას. წელს აჭარაში არ არსებობს ქართული დრამა, არ არსებობს ქართული თეატრი. განსაკვიმის რწმუნებულე, აკად. თეატრის პატივემყოფი დირექტორი ვ. ურუშაძე ბეერს გეპირდებოდა, რომ 2 წლინ დრამატული სტუდიის ვაწყოვით (ჯერ ნოემბრიდან, შემდეგ დეკემბრიდან, ბოლოს 1 იანვრიდან), მაგრამ ამაოდ—იგი დღესაც ორგანიზაციის პროცესშია, რაც შეეება დრამას, მის შესახებ ვახ. „ფუხარა“-ში დაგვიარდენ, რომ კვირაში ორ წამოდგენას გამართავდა ქუთაისის აკად. დრამა. მარტოლაც 15 და 16 დეკემ. დიდაც „ლატარა“ და „ჩრიგრაეი“. პიესები კარვად ჩაატარეს, თუმცა მას ნაკლები საზოგადოება დაესწრო, რაც უნდა მიეწეროს დიდი (ორშაბათი და სამშაბათი) არასასურველ შეჩიგვას მაშინ, როდესაც ოპერას მინიჭებულ აქვს შაბათი და კვირა, მიუხედავად იმისა, რომ ოპერაზე ვერ იხილოვთ ვერც ერთი ფუხარას. მას შემდეგ გადის უკვე 3 კვირა და ბათუმის საზოგადოებამ ვერა იხილა ქუთაისის დრამა. სირცხვილია, დროა ამას სთაანდო ყურადღება მიექცეს და აჭარაში ქართული თეატრი მოეწყოს. ველით.

მ. ი—ძე

გოგია უიშვილი

ეგ. ნინოშვილის მოახრობ. ვალ. ჭ. გელეიშვილის მიერ.

2 მოქმედებად.

მომამადინე:

1. გოგია უიშვილი—35 წ.
  2. მარინე, ცოლი გოგიასი—27 წ.
  3. ივანე, ნაცვალი სოფლისა—38 წ.
  4. ქალი
  5. ვაჟი
- { გოგიას შვილები
სტარუნიკები.

მომამადინა პირველი.

(სცენა: გოგია უიშვილის სახლი, ღარიბულად მორთული. შუაზე ტეხილი, ცეცხლზე მიყუდებულია ქოთინი და ქეცი. კუთხეში თოფია მიყუდებული. სადილობის დოია. ფარდის აწვევისას გოგია და მარინე ტეხელს უხიან. გოგიას ხელში ნახევრად გათლილი „ჩირილაკი“ უჭირავს, რომელსაც სილის და თან ჩიბუსს სწევს. მარინე მკაფს სინჯავს. პაუზა)

მარინე. იგი, „ეკუცია“ა, თუ რაჯა ჯანდაბა, კილო ჩამოუყენებიათ სოფელში! დღეს ივანე ნაცვალმა ჩამეირბინა და გამოაცხადა: კომლმა თითო თუმანი უნდა შემოიტანოს „ეკუციის“ ხარჯათ. შეშა, თივა, სიმინდი—კილო სხვაიაო.

გოგია. (გულმოსული) კილო „ეკუცია“? ხში არ გადირიე ხში ვაგეცაქო?... კილო „ეკუცია“ რომ ჩამოგიყენონ, ფუტო რომ ვაგეციოვებდა ოჯახში?

მარ. მე რომ მიწყებები, ჩემი ბრალია თუ?..

გოგ. ახლა—ერთი შენც დიფიქუ.. გიწყებში.. მიხელი, ადამიანო, იმას გიჩივი, რომ ვეტუიდი იმ ოჯახ-დაქცულს.. ახლა ნადელის ფული, ახლა ხუტის ფული, ახლა ფორტის ფული, ახლა გზის სამუშაო და რა ვიცი რამდენი ათასი ჯანდაბამ უნდა გადაიაროს ამ ჩვენ ზურგზე. ყველაფერი მესმის მარა ავი ხუტის ფული კილო ვინ მეგონა. ან ერთი რომ თქვას კაცმა, რათ უნდა ხუტეს ფული?.. ხუტის ფული მან გაიბიხალოს თისაც სჭირა. მე კი სახეცსოდ ნუ განიხადოს დაღერთისა საქმე, თუ არა ვერც ხუტესი მოშვილის და ვერც ბერი... შარშან ამდენ რამესაც არ დაგვაჯერეს: „თქვენში ავი კაცები ბუღობსო—ასწიეს და „იქუციით“ ადესეს მთელი სოფელი! ახლა კილო „ეკუცია“—ბარემ ამოგვახდელ სული თქვა—ვეტუიდი...

მარ. რას ლაპარაკებ, გოგია?—რავა ვეტუიდი, თუ გინდა მეთქვა—ჩემსასს გვიკონებდა თუ? ავანთან ლაპარაკი ძალღებთან ლაპარაკი ჯობია. ისე არიან გამ-გებულნი, რომ არ ვიცი რა ვთქვა—შესაქმელათ არ ენაფლებათ კაცი. ერთი სწუკვა უფხარირი დღეს დილას ნაცვალს და ისეთი შემოიბივირა, რომ ვითომც მისი გემმაროოს რამე... „წაიდი და „ვეზნი ნაჩლინისკ“ მეელა-პარაკი, შენ გგონია, მე ვილოდ ჯიბეშიო“?..

გოგ. ისე ღმერთი ააშენებს მის ოჯახს, რამდენათ მაგი ტყელი იყოს, მამა თავის გახეტქამ სულ მოუკლებ-ლად მიუბიბიებებს „ვეზნი ნაჩლინისკ“ არა?.. ვითამ არ ვიცი რა კაცოც არის ივანე შაივი?.. ერთი თქვა ღვინიზა თუ გინდა ტყელზე დღეითივას შენი გულიზა კანცელა-რიაზე... შარშან ერთ თავის ძებობად ესიკვლიას ოჯახში

ვითომ ესიკვლას შვილი უნდოდა გადებრინა საღდათო-ზიდან, მარა ბოლოს იმისთანა წამალი დაალეგია, რომ სულ განათავისუფლა საწაული ბიჭი ამ ქვეყნიდან... ასეთი შექენილით და წანადღეღით ნაშოვარი შერაცხვისნი ღმერთმა. ეს ოხერი სხვისას არ ვჭამ, სხვას არ ვართმევ და მაინც არა მაქ ხეირი... ეს დასაქცევი დღით და ღამით არ ვისვენებ.—ჩემი ოფლი მიწას ერთვას და მაინც რომ არ იქნა—რაც არ იავა, წინ არ გაიწია ჩემი ცხოვრება... სიკვლილი კი ჯობია ათასწილად ამისთანა სიკოცხლეს...

მარ. ნუ ცოდვ ღმერთს მკვდარი კი არა ცოცხლები ვართ—დღე-ღამითს ვმუშაობთ და მაინც ვერ დაგვიბურებია ბაღნები... რა ვუყო! საცდელი ჩვენ არ დაგეკლია და თუ ვერ ვიხიერეთ, ალბათ ასე ყოფილა ჩვენი ბედისწერა. მარტო ჩვენ ხომ არა ვართ ამნარიათ?... გლენს ხელს ერთს ვერ ნახავ, რომ ჩვენზე უკეთესათ იყოს... ქმევანა იმ დალოცვილი ღმერთს ჩვენთვის არ დუშულოცავს...

გოგ. ვითამ ძაან მანუტეგებ მარინე, მაგ სიტყვი-ბით? მეც იმას არ ვტირი, რომ ჩვენი ცხოვრება ასე უსა-ბუთითი არის მოწყობილი? შენს გაჭირვებაზე ენაც ვერ დაგიძრავს კაცს—ეს ცხოვრებაა?.. ხომ ხედავდი შენი თვლით, შარშან როგორ წვილეს შენი „ნამგვზითი“ ნოხი, ფარდაგი, სპილენძის ქვაბი და ზანდუქი, იმას აქეთ კილო უნდა თამედ კაცი ამდენ ვაჭირვებას... უფროსი, ბატონი, ხუცი, ბერი, მამასახლისი, ნაცვალი და ყველა შენ დაეჯახებებს—ყველა შენ გიწყებდა, ყველას ცალ-ცალკე პატივი უნდა სცე, ყველასი შენ უნდა გემწიოდეს... ამას სიკოცხლუ ქვაბა?.. რა სიკოცხლუა ამისთანა სიკოცხლუე? ფუი...

მარ. რა ვქნათ ახლა... უნდა მევითმინოთ... მარტო ჩვენ ხომ არა ვართ ასეთ დღეში?..

გოგ. მეითმინეს! როდემდის უნდა მევითმინოთ?.. ჩვენს მოთმინას საზღვარი არ უნდა ქონდეს? მარა იცოდენ შენ, მარინე, რომ სულ ყოველთვის ხალხი ვერ მეითმინს და როცა იქნება შავი დღე დაღ-ღებდა ჩვენს ბატონებს... ჩემს სიკოცხლუე თუ მოვეწ-წარი, მე ვიცი რავა მევიდე მაგინის ოხითიდან... თუ კი ბიჭები, მაშინ მევიდენ და მოპოდენენ ჭიშკარზე თუმენის წასალებათ... მე ვაჩვენებ მაგინს კით თუმენებს...

მარ. „სანამ ვეტერე მევიდოდა, პავნის ტყავი და-ძერკისო“ შენც ისე გემართება... სანამ ავი ამავდეს მოხ-ბოდეს მანამდი კი ტყავს გვაშობენ და...

გოგ. ქალი! „კალანდამი“ უნდა გედილობო თუ მერე ავი თუმინაო!

მარ. დღეს სადილობამდი ვინც არ შემოიტანს, სულ ყველას მოვთხარინაო, ასე სთქვა ნაცვალმა!..

გოგ. რაიო?.. სადილობამდიო?... ისაუღმერთი ააშენებს მათ ოჯახს... ზავილი მაქ, თუ სად ვიშონო ასეთი ელანდ თუმანი?.. ძაან ადვილი კი გონიან ავი თუმანი... მთელი ზამთარი რომ ვიმუშაო ერთ თუმანს მაინც ვერ ვიშონი... ხელო კალანდა და ასე ელანდ თუ ვიშონი თუმანს... ნა-კალანდევსაც კარგათ მიირთმევენ სად კი ვიშონი... თუმა-ნი!.. არ ეყვენ შარშან ტყავი რომ დაგვაძინებ... ფირალი გიქცაო!.. რა ვქნა მერე მე, რომ გიქცაო!.. არა, მე სა-დაღრი ფირალის გამაქცევაო ვართ... თუ გაქცევა შემე-ძლოს, ჩემს თავს გავაქცევი და გადავიჩიბოდი ამ წვა-

ლებას... მარა, მამასახლისის და მწერლის ბრალია სული. ავიაო და „ჩუქუისი“ ხარჯაო, ათარეშებენ ქვეყანას და წინაღულტაო ჯიბის აესებენ... თითონ ივინა ვასაბაწრია, რომ კაცი იყოს, მარა ჩვენ ჭკუაზე რომ არ ამოგვიჩევიდა არც ერთი—მარა ვითონ რაი არ ამოგვიჩევიდა—სულ ერთია მიინც, ასეთ დღეს დაგვაყენებდა.. მეელი და მგლის ფერი ძალი როივე ერთია... მერე თითონ მაგინი აქცევენ ფერობებს... მერე ავიო და ფერალებიდან უნდა დაგვიფართოო და ამასობაში ქე ვაძებრობენ ნელნელა ტყავს... ამდენ ამბავს ვერც ფირალი გვიზამს რასაც მაგინი გვიშობიან... ვადასახადებით წელში ვარ გაწყვეტილი კაცი და ახლა კიდო თუშანი მეიგონეს... ბარემ ამოგვახლონ სული და ივიაო...

მარ. ასე კი დამიმოწმებ იმ ენა-ჩასავარდნმა და...

გოგ. რა უყუთ მერე, რომ დაგიმოწმა... კალანდის გათენებას აღარ მაცლიან თუჲ, კალანდას გვეითევენ და მერე... ვითამ მერე რაი! თუშანი ან მერე სად იზარება ჩემვან. (დაფიქრდება) ამ ორ-სამ დღეში, მე მგონია, არ მოგვიტრიალ და მეერე თუ სადმე გიოვინა... ვადავიბიო...
მარ. რამეერთო უნდა მოეხერხოს ვიგონა... თუ არა ხომ იცი მაგინის ამბავი—კარგს არ გვიზმენ... (მჭადს სინჯავს კეწებუ).

გოგ. (დგება)—აი, მარინე—ჩიჩნაღია თუ რაცხა წმინდა ბასილეს წვერები ქე მოვჩიო... (მიაყუდებს კუთხეში) ახლა შენ ერთი და ქვათის წყალი ააღუდე და ბარემ მოვჩიო იმ დღის და ქვათის დაკვას... ხომ იცი ხორცი უნდა ღირსაშობს...
მარ. რა იქნა, კაცო!.. რა მოგზღმეს! ყოველთვის სულსწალობა ავი იქნება... აგრე სადაც არის მჭადი გამოქვებია... ლობინასც ცოტა მაიროს უშამ და სადილიც მზათ იქნება... ნასადილესაც კი მიესწრობი იმ დღის დაკვას...

გოგ. (ჯდება) იცი მარინე!.. ძან კი გულწითლებია და ვადმოუბრუნებია დღე იმ ეჯაქვედა დედელს... იგი ყვერელოც ძან მსუქანი უნდა იყოს... საწყურები!.. სულ ნახევარი საათის სიოცხლე არ დარჩენიათ... ძან ცოცხალი უნდა იყოს, მარინე, ამდენ სულდგმულს რომ ხოცავს ადამიანისა.

მარ. რა ვიცი გოგია... ღმერთს ასე დუღუწებია და ჩვენი რა ბრალია...

გოგ. სხვაფერ რომ დეიწებსებია იმ დალოცვის, კი ჯობდა... ერთი იფიქრე: უნდა წამოვაქციო იმოდენა ღორი და დავჯლა. მერე არ იტყვი რაეა ემწარება საცოდავს სიგელიო?... ცას უწუწუე მისი ჭყვირილი.

მარ. დეილოცა ღვის დიდება...

გოგ. ძან მარჯვეთ კი ვიყავით, მარინე, წერულს... ასე ადვილია ვერ ვიხერხებოდი თუწინ საკალანდო პურ-მაიროს... აი, წმინდაო ბასილი. თუ კი რამე ძალია გაქ, ვამიბროლო საერტლოს სიტყვას: ბოლო ჟანს კი (ცხოვრებმაო, რომ მიწუროს!.. აი, დმერთო!.. კალანდიდან მოწყებული თუ წაღმა შეტრიალდა ჩემი ცხოვრება!..

მარ. დეილოცა მისი სახელი... რაც დრო იქნება ჩვენსათანა საწყალოსკენაც ვამიხიბდავს და მოგვემს ტკბილ ცხოვრებას...
გოგ. ავია, მარინე, რომ იტყვიან „საწყალო კაცი სიხარულში მოიკვდებოა“. ერთი ფუთი „ჰორიმილო“ ჰურის ფეკილი ვიშინებ და ქვეყანა ჩვენი ვგვანია... ვალი ერთი მარინე, და ბაღნებს დუღუძახე... სინონის ბაღნებთან იქნებათ... ბარემ ვეპაოთ სადილი და მერე სხვაი საქმეც გვაქ... (მარინე კოვხს ურეცს ქოთანი... ადავება. ამ დროს იმისი ძალიის ყეფა, რომელიც შემდეგ საზარელ კეივლით შეიცვლება).

მარ. კაცო, ვინცხამ ძალი მოგვიკლა! (მოდის კარებისაკენ).

ივანე (გარედან) გოგიაე!..

მარ უი!..ნაცვლის ხმაია!..

გოგ. (დგება) ნაცვალს რა ხელი აქ, კალანდა კარზე გვაღვია... (მოდის კარებისკენ).

ივანე (შემოდის, უკან სტრაქსიკები შემოყვებიან).

გოგიაე! ძალით ჩამაღდე თუ რაია?.. თუშანი ჩამეიტანე კანცელარიაზე და შეშის საზიდავთ ჩამოდი მეითე, გულში ნადეგმოიზე... დღეს კიდო მარინეს უთხარია... ახლა მოაღვერე მაშათრე აქ-ანა... მე—მე ვარ, მარა არ რუხებს რა პასუხს აძლევ? ერთი ძროხა არ გიყოფა დღეში ავინის გასაძღობათ...

გოგ. რას ჩივი, ივანე! თუშანი ასე ადვილი საშოვნელია ჩემვან?... სამ დღეში კი არა—სამ თვესაც ვერ გიშინი თუშანი...

ივანე (მათრახს გაუქნევს) ვერ ვიშინეო, ამ რუსებთან არ ვაგვიან... ხომ იცი, ძალი აღმარის ხნავს... ვაშინებებ... ჯობია ულაპარაკოთ მოგვეცე, სულ ერთია ლაპარაკით მაინათ ვიფერს გააწყობს...

გოგ. ჩემი ბაღნებს დამკველი ვიყო, ივანე, თუ ერთი გარემო ფული გავგაჩნდეს!.. ქენი კაცობა და ამ კალანდის გასტუმრება მაცალიე... მერე სადმე ვიშინი და ვადავიბიო...

ივანე შენ ზღაპარს ჩივი მგონია!.. ქვეყანას თხრინან, ატირებენ და შენ რას ჩივი?... ფული თუ არ გაქ, სხვაი რამე მოგვეცი, ღორი, ქათამი, ან სხვაი...

გოგ. ღორი სად მუყავს კაცო!.. ერთი ნაზარდი მყავდა და ზაფხულზე მეგლმა მიეჭამა... ქათამები ხომ იცი, რა ქათამის ქარი იყო, სულ დაქეოცა... მარინემ დიდი წვერლებით ვაბეჩრა საკალანდო სამზადისი... იმას ხომ ვერ მოგვერე?

ივანე ვიჩივი ქვეყანას თხრინან მეთქი... შენ კიდო, შენ კალანდა ვასალო... მორჩი... მოგვეცი ჩქარა, თუ არა—შენს კალანდას ოხრათ მოვქცევინ... რას შობი, ვაღარჩით... შენისათანა კიდევ გყავს სხვაი... მე სიარული ფიხებზე ტყავი მმრობა და ამას კიდო კალანდაზე აქ ლაპარაკია...

გოგ. ივანე შეხედე შენს ღმერთს!.. ქრისტიანი კაცი ხარ, მგონია... გაიჩვი, არ მაქვს-მეთქი...

ერთი ჯარის კაცი (იციანს) Чего ж толкуешь... не дает, так сляло! воязем!.. (იწევს გოგიასკენ).

გოგ. დღედაც ვაჩხობი... მომთბომი ხართ, თუ? ძალი მომიკალით და ახლა სახლი უნდა გამიხიბაკო!.. მათევენი გაჩვენებ თქვენს სერს... როგორ თუ თქვენ ძალზე ხართ?... არ მაქ ავი თუშანი და ამიხა უნდა დამხსრხოთ?..

ჯარის კაცი. Не разговаривай много! (წაპკრავს თოფის კონდაბს)

მარ უი, ღმერთო მომკალი!.. (გოგაის მოუღებმა გვერდით)

გოგ. ან თქვე .სულქინებო თქვენ... ჩემ სახლში მე მლახებო?... (შემოკრავს ჯარის კაცს)

ჯარის კაცი. Связать его!.. (შემოეხვევიან გოგაის)

გოგ. აი... თქვენი სისხლი დალია ძალიგმმა...

მარ. რას შობით, თქვე ურჯულულობო!.. ივანე რა გვიქნის ეს... შე ურიავე, შენ... (გოგაის თოკით შეკრავენ და თან სციმენ)

მარ. ვაი... მე, მიშველეთ... (გოგია ცემა-ტყუებით გაპყეთ).

ქ. ვალდომიშვილი.

(დასასრული იქნება)

ქართული სანგანანათლებელი თეატრი

(მისი არსებობის ერთი წლის შესრულების გამო)

ქართული სანგანანათლებელი თეატრა დაარსებულია ს. საქ. ჯ. კომისარ გრ. კუკიძის და რესპუბლიკის სანეპიდ და სანგანათლებლის თავმჯდომარის ექ. ლ. ნახარეთიანის თაოსნობით. მათ მიერ მოწვეულმა ხელოვნება სენო წერეთელმა ჩამოაყალიბა აღნიშნულ თეატრის ორგანიზაცია და შეადგინა დრამატული დასი (ვასო ბალანჩივაძე, ილორელი, მარგო, წერეთელი, მარქაროვისა, იანჭოშვილი, პ. ალ. ფხაკაძე და სხ.). მთავარ რეჟისორად იყო ვ. ბალანჩივაძე, თანამშემწედ — ილორელი, სამხატვრო ნაწილის გამგედ თვით წერეთელი. სეზონი დაიწყო 1923 წ. იანვარში. ვასულ სეზონში გაიმართა 12 წარმოდგენა, დაიღვა სანიტარული პიესები: „შამი“ (სიმთვრალის წინააღმდეგ) დიმივისა და „მალარია“ ს. წერეთლისა, რევოლუციონური პიესები: „ლენინი აღარ გვყავს“, „თავისუფალი საქართველო“ და „ვინც უკოდგელო“ ს. წერეთლისა, ხოლო სამხატვრო რეპერტუარიდან ჩისიე „შავი ჯვარი“. ამ წელს სეზონი დაიწყო 22 ოქტომბერს. დასში მიწვეული არიან მსახიობნი: ვიქ. გამყრელიძე, ვანო მინდიაშვილი, ლადო აღამიძე, სენო წერეთელი, გიორ. ფრონისპირელი, ანკარა, ბაბო ასათიანი, მარგო, ილორელი, გიგეშიძე, როშინიკალიძე, მარქაროვა და სხ. სულ გაიმარ-

ექიმი გრ. კუხიძე
ჯანმრთელობის კომისარი, რომლის თაოსნობითაც დარსდა ქართ. სანიტ. განათ. თეატრი.

თა ცხრა სანგანანათლებელი წარმოდგენა. დაიღვა ს. წერეთლის პიესათა კრებულიდან: 1. „ზღვის სიმღერა“, 2. „შავი მონადირე“, 3. „ბატონები“, 4. „ვინც უკოდგელო“, 5. „მალარია“ და სხ. წარმოდგენები უფასო იყო საქ. პროფკავშირთა შეერთების და წითელარმიელთათვის.

ყოველი პიესა, რომელიც იღმებოდა სანგანათლების თეატრში, მიმართულია სხვა და სხვა სენის წინააღმდეგ და გვიჩადაგებს გაჯანსაღების პრინციპებს:

„ჯანსაღ სხეულში ჯანსაღი სულია“, „ბრძოლა ხალხის უმეცრეებსა და უფიცობასთან“, „აგიტაცია სამეცნიერო მედიცინის სასარგებლოდ“

ექიმი ლეო ნახარეთიანი

„ძირს ღვენიერაცია, ვაშა ჯანმრთელ და გონებრივ ადამიანს“ და სხ. აი, ლოზუნგები ქართულ სანგანანათლებელ თეატრისა.

წარმოდგენები იმართებოდა ევანგელის ქუჩა № 12, სანგანანათლებელ სახლში, მაგრამ ვინაიდან აუდიტორია ხალხს აღარ იტევდა, ამის გამო დასი გადავიდა ყოფ. შვირე, აწ წითელარმიელთა ცენტრალურ კლუბის თეატრში.

სანგანათლების განყოფილებამ ქართულ ენაზე გამოსცა სანგანანათლებელი პიესათა კრებული, სადაც მოთავსებულია 14 პიესა, ინსცენიროვკა და გასამართლებანი და დიმივისა, ს. წერეთლის, ექ. ვილისონა და ზუნთურდიძისა. — ელვა.

მარგო
სანიტუატრის პირველთაგანი მსახიობკალი

სენო წერეთელი
დასის გამგე და სანიტ. პიესების ავტორი

ს. ილორელი.
სანიტუატრის პირველთაგანი მსახიობი

მისხ ცხაკაიას სხელოვის კლუბი

(ფოს.-ტელ. მოსამს. კავშირისა)

გ. ი. დოლიძე.

არ. დუშავეი.

არ. ტურ-დანელიანცი.

ეს კლუბი არსებობს 1921 წლიდან. ამ წლიდან მის განაგებებს და ხელმძღვანელობს ამხ. გიორგი იეს.-ძე დოლიძე. პირველ ხანებში საქირო თანხის უქონლობის გამო კლუბის საქმიანობა ძლიერ მოიხუსტებდა. გ. დოლიძემ თავიდანვე უმთავრესი ყურადღება მიაპყრო ახლანდელ კინო-თეატრ „soleil“-ის სცენის გაკეთებას, რომელიც მაშინ სრულიად გაუქმებული იყო.

ამხ. დოლიძე თვითონვე შეუდგა სცენის გაკეთებას, რომელსაც ეხმარებოდა დეკორატორი პარტიული ამხ. რაიზბულოვი. ოთხი თვის განმავლობაში, ყოველდღიურ მუშაობით ღამის 3-4 საათამდე, მოწყობილ იქნა სცენა, რომელიც კინო-სურათის ჩვენების დროს დეფარულია ექრანით. სცენის მოწყობაში ნივთიერად დიდი დახმარება გაუწვია აგრეთვე 4 რაიონულ ფოს.-ტელ. კავ. გამგეობის თავმჯ. ამხ. კუპრაევამ. სცენის გაკეთების შემდეგ ყოველ ორშაბათობით იმართებოდა და ახლაც იმართება წარმოდგენები ფოსტელ მუშა-მოსამსახურეთათვის, უფასოდ, ზოგჯერ კი ფასით სცენის გაუმჯობესებისათვის. პირველ წარმოდგენებზე კლუბის გამგებს დოლიძეს ერთსა და იმავე დროს უხდებოდა მუშაობა როგორც დეკორატორს, დურგალს და მექანიკოსს, სცენაზე ეხმარებოდნენ დრამ. წრის ხელმძღვანელნი და სცენის მოყვარენი.

1924 წ. პირველ თვეებიდან ფოსტ. ტელევ. მუშა-მოსამს. კავშირის ახლად არჩეულ გამგეობამ ენერგიულად მოჰკიდა ხელი კლუბის გაუმჯობესების მან კლუბი და კლუბის ბალი ძირითადად შეაკეთა. კლუბის გაცოცხლების საქმეში დიდი ღვაწლი მიუძღვნა ახლანდელ ამიერ კავკასიის ფოს.-ტელ. კავშ. კულტ განყ. გამგე ამხ. ტურ-დანელიანცი, რომელიც არც დროს და არც ენერგიას ზოგავდა ამისათვის. 1924 წ. აგვისტოში მოხდა კლუბის საზეიმო გახსნა. ამავე დღეს არჩეულ იქნა გამგეობა ამხ. ა. დუშავეის თავმჯდომარეობით. ამხ. დუშავეი თავის მოვალეობას შესრულებას დიდის სიყვარულითა და ენერგიით შეუდგა. კლუბის გამგეთ დღესაც ამხ. დოლიძეა არჩეული. და წელიწოდ მერტა უჯამაგვიროდ მუშაობს ამ თანამდებობაზე.

ამჟამად კლუბში დიდი იდეური საკლუბო მუშაობა გაჩაღებული. მუშაობს რამდენიმე წრე: 1) პოლიტ-

წრეები—სამი ჯგუფი (ქართული და რუსული), 2) პროფესიონალური, 3) ქართული დრამწრე, 4) რუსული დრამწრე, 5) პიონერთა კლუბი, 6) ქალთა კლუბი, 7) მომღერალთა ქართული გუნდი. არსებობს აგრეთვე მშენიერად მოწყობილი ლენინის კლუბი, სამკითხველო და სხ. მეცადინეობა ზემოხსენებულ წრეებისა სწარმოებს ყოველ დღე. წრეებისათვის კვირაში ორჯელ იმართება კინო-სურათები და წარმოდგენები უფ. სოა. საოლქო კავშირი კლუბს ეხმარება მცირედი თანხით. ზედმეტ გასავალს კლუბი ჰფარავს ფასიანი კინო-სურათებით. კლუბის გამგეობამ გადასწყვიტა კვირაში ერთხელ ქართულ და რუსულ ენებზე მოაწყოს ლექციები სხვად სხვა თემაზე.

გამგეობა შესდგება მხანაგებისაგან: გამგეობის თავმჯ. ა. დუშავეი, მღვანე—ბეკთაბეგოვისა, გ. დოლიძე და ამხ. მანუკოვი—პრეზიდენტის წევრები.

დუშეთის თეატრი

ბორის ლითანიშვიდი
დუშეთის დრამ. დასის ხელმძღვანელი რეჟისორი.
(ნახატ. ალ. ციმაკურიძისა)

ქ. დუშეთის თეატრის მუშაობა მოისუსტებდა. იყო დრამ. წრე, იყვნენ საქმის მოყვარულნი, მუშაობის მსურველნი, მაგრამ მრავალი დაბრკოლება ელიბებოდა წინ, მაგ. მთავარი ის, რაც ჩველებრივი მოვლენაა პროვინციის თეატრებისათვის: არ იყო მტკიცე მცოდნე ენერგიული და საქმისათვის თავდადებული ხელმძღვანელი

აღმსკჳთის თ ვეჯდომიერ ამხ ბრევეცი, როგორც საერთოდ კულტურულ საქმიანობას, ისე თეატრსაც დიდს ყურადღებას აქცევდა და დახმარებასაც უწევდა.

მაგრამ ეს საკმარისი არ იყო. ბოლო დროს მოწვეულ იქნა რეისორ-ხელმძღვანელად ანხ. ბორია ლითანიშვილი, ჩვენს სახალხო სცენაზე უკვე ცნობილი მსახიობი. ერთ-ხანად იგი მუშაობდა პლენხანოვის კლუბში, შემდეგ სახალხო სახლში, იყო ქვიშეთის თეატრის რეისორ-ხელმძღვანელად და სხ. დღეშეთი მის მიერ შედგენილია დასი, რომელშიც ირიცხება 25 წევრამდე და სისტემატურად უკვე იმართება წარმოდგენები. საზამთრო სეზონი დაიწყო კვირას, 21 დეკემბ. მგალობლიშვილის პიესით „რევიოლიუციის რეჟარეჟი“. მოთამაშეთა შორის აღსანიშნავნი არიან: ბ. ლითანიშვილი, ნ. ლავაზაშვილი, მ. აბრამიშვილი, ბეჟანიშვილის, გომიაშვილი, მოწაფე როინიშვილი და სხ. საერთოდ ერუკობით ყველას მუშაობის ხალისი და სიცოცხლე. სწანს გამოცდილ ხელმძღვანელის ხელი. წარმოდგენები თავდება 11^{1/2} საათზე, რაც დღეშეთისათვის დიად მოგონება უნდა იქნათვალოს. ზემოხსენებულ პიესების გარდა წარმოდგენილია: „ხანუშა“, „იუდას კოცნა“, „ნიმიბირელი“. წარმოდგენებს ხალხი ბლომად ესწრება და კმაყოფილიცაა.

სალომე დღეშეთის თეატრს, დასს და მის ხელმძღვანელს; ვესურვებთ გაორკეცულ ნაყოფიერ მუშაობასა და გამძლეობას, დღეშელთა სასახელოდ და ხელოვნების სასიკეთოდ.

დ—ელი.

სალომე ჩხეიკი

საღლაოც ჰქინე ამბობს: თვითეულ სამარეში მსოფლიო განისვენებსო. თუ ეს ითქმის ყოველს ადამიანზე, მით მერც უფლება გვაქვს ეს ვთქვათ სალომე ჩხეიძეზე, რომელმაც საღლაოც ჩაიტანა ქვეყნისადმი სიყვარულით დაუჩუგებელი გული.

ვეყენად ბევრია საზოგადო მოღვაწე, მაგრამ ცოტაა ნამდვილი ადამიანი. ვერ იხვენეს კაცს ან სახელწოდებას. დიდი უმარავესობა მხოლოდ ნაფლეთებია ადამიანების და არა მთლიანი პიროვნება. სალომე ჩხეიძის სახელს ვერ ვიპოვნეთ ვერც პოეტთა და ვერც სხვა დადაფნულთა შორის, მაგრამ ის ასეთი მთლიანი, ხასიათიანი, გამჭრიახი და მზნე ადამიანის იყო, რომ მისს თაობაზე თამამად

დაიწვრება სქელი ტომი. არც ვისმეს დაეზარება მისი წაიჭიხა.

სალომე დაიბადა თელავის მაზრაში, ვარდისუბანში, ბაკრძიანთა ღატაკ ოჯახში. იგი ჯერ ისევ თითქმის ბავშვი იყო, რომ იმერეთიდან გადმოხვეწილს მეწისქვილე ჩხეიძის მიათხოვეს, რომელიც უკვე ხანდაზმული და ჯანში ფატკილი იყო. რამდენიმე ხნის შემდეგ სალომეც ქმარი უფრო დასწვლდა და კლუქმა ლოგინად ჩაადო. ამ დროს სალომე იმ ასაკში იყო, რომ მას უნდა კორდებზე ენავარდნა, პეპლებისთვის ეღვენა, ყვავილები ეკრიფნა. ტიალმა ბედმა კი მისჯაჯვა ბებრეკი ქარის სასთუმალზე, რომელიც ხშირად შეილებებოდა ხოლმე ქვლეტის სისხლით... სალომე 7 წლის განმავლობაში განდევილურ თავდაუიწყებთ უფლიდა... მერვე წელს გარდაეცვლა ქმარი. დარჩა ხუთი წვრილი შვილის ამარა. უნდაო და გაუტანელი სოფელი. აულავდავდენ. სიცოცხლის უმწირველდენ ინადიანობით, ღამე ქვებსაც უშენდენ მისს კარებს, რომ სრულიად ეგზარტებინათ. სალომე ორბის მხნეობით შეებრძოდა ღუმანს ცხოვრებას.

ერთი ღამის ვანამიცი არ დაპრჩენია ბედმავეს. როგორმე რომ დაეპურებინა წვრილშვილი, დადგა ძიძად... ძიძობის სიმწარეს ვერავინ წარმოიდგენს, ვისაც თვით არ განუტყდა იგი. ძიძობის რომ მორჩას, სალომეც წინაშე წამოიჭრა საკითხი: ან სოფელად უნდა დარჩენილიყო და შვილები მელორეებისთვის მიებარებინა, ან არა და ტფილისს გამგზავრებულოყო, ობლებისთვის სწავლის მისაღებად. უქანასქელი არჩია, ჩასხა იგინი ფურგუნში, თვით კი ფეხით გაუღდა შორეულ გზას. აი ტფილისიცი ვეშა-სავით ღაშ-დარჩენილი, უმწიოთა შთამთქმელი, გაბრწინლებათა მორვეი. მდიდარსა და ძლიერ მამაკაცსაც კი უჭირს აქ პირველად გზის გაგნება... მით ძნელი უნდა ყოფილიყო სალომესთვის. მაგრამ დასძლია აქაც ბევრი დაბრკოლება. ავლანარში იქირავა ბუდრუგანა, შეიდაბაზიანი ქოხი და იწყო სხვათა სარეცხის რეცხით რჩენა შვილებისა... დილიდან საღამომდის მათი ქოხი აყროლებული იყო ყაყიანი სარეცხის სუნით. ბევრჯელ მთელ ტომარა მატყლს წამოიკიდებდა და მტკვარზე რეცხდა... ხელზეზე ტყავი გადაცქველფელი ჰქონდა მათი უჭრით... თითები დაუტხავდა ნემსის ხმარებით... ამნარად მიდიოდა თვეები, წლები... ბედი სხვა მზრიაოც ეგულძვირებოდა. მას, როგორც ახალგაზრდა ქვრის, ბევრჯელ აეკვიტებოდნენ ხოლმე ავლანარის გაქვებული მატრანაზები, რომ ჩაერთიანი მრუშობის წუშეში, მაგრამ სალომე ყველას თავ-ღაფ დასხმულს ისტუმრებდა... ამიტომ იყო, რომ მას „ოთარაანთ ქვრის“ ეძახდნენ, ეწმირაათ კიდევ მისო... მოუედიდათ იმობებს სწავლების დრო.

სასწავლებელში აბარებს შვილებს... მოდის კი არა, —მოფრინავს შინა... უფრო უმატა მხნეობას... მთელს დამეგებს უძილოდ ატარებს, რომ შვილები არ დაეშვს... სწავლაში არ მოსცდნენ... არ ამჩნევენებს ცივებს თავის აუტანელს ტანჯვას... მაღლადა ჰვრის სტეომებს, მაგრამ არ ეპარებათ ეს გარემოება შვილებს... გიორგი (ქრეიშვილი) ჰხედავს იმ ჯოჯოხეთურ ტანჯვას, რომელსაც განიცდის მისი დედა, გული ეფურცება. წიგნში რომ ჩაიხედავს გაკვეთილის. სასწავლოდ—იქ დიდის მუშაზე სახე ექვენება, ჰკონია იგი შესთხოვს: „მამკარეთ ტანჯვა, დასვენეთ ჩემი ვაცრიატებული თვლები...“ და უტარვდება გული გიორგის სწავლაზე... ანებებს სკოლას თავს

და შედის ჯამეაგირზე, რომ შეეშველოს დედას... ეს მანც არ შედის საქმეს... ოჯახს ისევ უჭირს... ეს უშწონება დღი დაღობით თავდება. უშწამლობით უტყდება უფროსი შვილი ნიკო.. რამდენიმე წლის შემდეგ ანთებით ხელში უჭრება უმცროსი შვილი ბაგრატი... გადის დრო... სალომეს ჯერ ისევ ქარის სიციცხლეში სადღაც გადაცარვა ყველაზე უფროსი შვილი ლევანი... აი მოდის ბათუმშიდან დეპუტატი: იგი სიკვდილის პირადაა, იწვევენ ქირისუფალს... სალომე სასაწირაკვეთაში არა ვარდება. ჰყიდის საბანს საგზაო ხარჯებისათვის და მიჰქაის მისთვის სრულიად უტკო ქალაქში... მისაწირი შეიღოს... მოურჩა... ჩამოიყვანა... გამომჯობინდა ლევანი... იგი უტყველია... გაუნათლებელი, მაგრამ შეგნებული მუშაა... ეს ის დროა, როცა ტრავმატის ძლიერდება რეაქცია... საჭიროა ჯარისკაცებში მუშაობა. ლევანი ორგანიზაციების დავალებით მუშაობს ყაზარბეშში... ეწვევა რევოლუციურ პრაბანკანდას. ლევანი ხშირად თავის ბინაზე ჰპირთავს ჯარისკაცების კოლექტივის ხსენებებს... სალომე იცის, რომ მისი შვილი მეტად საბედისწერო მუშაობას ეწვევა... თუ გაუგეს—შეიძლება დაზვერებონ კიდევ... მაინც არ უშლის... პირიქით სიამაყით იცხება. ყოველმხრივ ხელს უწყობს... როგორც მუშა ქალი, ინსტიტუტთა ჰკრძობს, რომ სხვა გზა არის, გახარწილი ცარიზმის დამოხმა შეიძლება მხოლოდ ძალით, სამხედრო გადატრიალებათ... გიორგი (ქუჩი შვილი) და დათიკო (თურქოსპარელი) ძმას ჰპაძავენ ნემბებიან რევოლუციონურ მოძრაობაში... სამივე შვილის შთაბეჭდილება სალომე... აი იმართება დემონსტრაცია... ჰაერი გაელენითაა ასაფეთქებელი ნივთიერებით... ყველა დღეები შინა მალაგენ შვილებს... სალომეც შეყოყმანდება, მაგრამ რაკი შვილები მიდიან თვითაც მიდის და დგება პირველ რიგებში... თუ უბედურება დატრიალდება, დე მეტე ჩემს შვილებთან დავიღუპოვო.

აი გიორგი უკვე უჭირავს ფსევდონიმით აქცერებს რევოლუციურ ჰანგებს... იგი ჰხდება ბარიაკადების პოეზიის დამამყენებლად... სალომესაც მეტი არა უნდა რა... უფასოდბა ამაგი... მართალია გიორგიცა და სხვა შვილებიც გველავ მისი ხელს უშემატებლობა არიან, მაგრამ არ გუნჯობს, თვით ლუქმას იმწარებს, მათ კი ჰკე-

ბავს. აი გაათავა დათიკომ გიმნაზია. დედა უნივერსიტეტში ისტორიებს და უგზავნის წიგნთა და დავებით ნაშვი გიორგის. ოთხმა წელსაც განვლო. გაათავა უნივერსიტეტი... სალომე ამასობაში სრულიად შეტევა. გადაიხრწა... მუხლები დაუბედა... გული დაეღია, ნიათი გამოეცალა... იწება ესა მანც ელირსოს დასვენება... ამაოდ ცარიზმის აფთრები ჯერ გიორგის იჭერენ, შემდეგ დათიკოს... ისევ დაზინავა სალომეს გულის სეგდის მარწყვებით.

ყამათი ზამთარი... ყინვა... გრივალი... წელში მოკაკული სალომე დადის ცისმარე დღე მეტრში... სალომე ტრეით უხვრება ავად და ვადჰკავუ სამკურნალთი ციხეში... იმ შორეულ გზას მისდევს ფეხით და მისტირის თავის უბედურებას... სწვევლის ციხის რუხს კედლებს... თვე მისდევს თყის... გადის წელი... მინც არ უშვებენ მის პირამში... სალომე მეტეხლდან მინც ბრუნდება—ისევ სარეცხსა და საკეაგს ანდომებს დანარჩენა დროს, რომ შვილი არ დეჩაბროს მიუხედელობით...

მუშაობს ახს ცისპარე დღე... ღამით კი მტანჯავი ფიქრები ცოცხანი კატეხივით მოკრავინ მისი ოთახის ყოველი კუთხიდან და ემუქრებიან უსასობით... სალომე აც მით ეტეება. ოქროს სიწმინდეს ცეცხლში გტყაბულობთ, კაცის სამედგრეს კი—ტანჯავში. სალომეც მხნელებდა.

როცა ელარსა შვილების განთავსუფლებას,—სრულიად ვარდებინა... ესე მეორეა ერთი ავი დღე არ მიწახნიაო—ამბობდა იგი. სალომე ასეთი სიყვარულს მართკ შვილებისადმი კი არ იწება—მას სიყვარ, ალერსი და სიყვარული სხვებისთვისაც ჰყოფინდა... ამიტ რაცაა რომ მას ყველა პატეს სცემდა... თითქმის ყველა საზოგადო მოღვაწე საქუთარ დედასთან ცსიყვარულობდა... ამანარია, სრულიად დაავკეცა ნივლინი. ასლა შვილიშვილებს აღზრდა უწყებდა... მათაც დირსულად აღზრდიდა კიდევ რომ... ერთ დღეს... ერთ საბედისწერო დამეს ის შვილების მალულად გასულა ოთახიდან და მეორე დღეს სამინულმა ამბავმა გველის სისინი დაჰკეს ლა მისი შვილებში... სალომეს მტკავარი თავი დაფერო

ტრიფი.

ბიკლომის

ს ა თ ე ა ტ რ ო მ ი მ ო ს ი ლ ვ ა

ქართული დრამის ამხ. — ზამ იანვ 7 დასდგა ჩინეთის უცხო პოლიანდოური პიესა „იმიდის დნლუკა“. სადაც ამერლონა მენჯეფურების და მათი ოჯახობის უშწონე მდებარეობა ერთის მხრივ, და დღუფენიდა-უღმობლობა დამქარავებელ ბურჟუაზიის, მეორე მხრივ.

წინო ჩხებიდ დღდის როლში დრამატული ადგილებში იპყრობდა მიეული დრამისის უყრადმებს, მაგრამ თითონ პიესა ხშირად აყენებდა მსახიობს უხერხულ დემოგრაფობაში, როგორც მავალითად მე-4 მოქმედებაში. ა. იმ. და-შვილი უჯრითითაც კარავდა ასრულებდა ყაზაიოსებურ ჰე-ერტის როლს. ანეტა ჰიქომემ გვარიანად მთლია ქალი-შვილ იოს როლს, თმეც ეს როლი მისთვის შესაფერი არ არის. შესანიშნავად ჩაატარა უსულ-გული „ხახიხის“ როლი მატარაძემ. როგორც ყოველთვის უსჯილო თამა-შობდა გაბყრელობი, იმის სიძინამ წარუშლული შთაბეჭდი-ლებდა დასტოვა მაყურებლებზე: ახოვანი, მძლავრი ხმით დაბეჩავებულ ხალხის ნამდვილი ბელადი, გვიჩვენა, კარგი იყო არაბიძე—მეჩავი მოხელე და ახალგაზრდა მსახიო-მედლე პირელი თავის პატარა, კობტა როლში. ვანსაკუჯ-

რებით უნდა მოვიხსენიოთ მერი ქორელი, ეს ჯერ თითქმის კიდევ ბავშვი, მაგრამ, როგორც დავგანახვა ამ სალაშის, დიდი და უტყუარი დრამატული ნიჭის პატრონი. უსტოვო ვაზრად და წარმატება.

რუსულენოვანი თეატრში სიმძლე აკადემიურ ს.ხულმწ. დრამამ ის აღიზინების რეცესობობით დეკ. 24 დასდგა. სალოთელისან „ერთი საჭირო მიწისთვის“ დრ. 3 მოქ. 4 სურ. მიმდინარე სეზონში (1924—5 წ.). უმეტესად ნიათრგმნი პიესების იღებს, მხოლოდ ეს მესამე პიესა ორიგინალურა. მიტომაც საზოგადოება დიდ ინტერესით დაესწრო საზოგადოდ უნდა ითქვას, რომ ჩვენ საზოგადოებას ორიგინალური ნივთები უფრო უყვარს. (ა. სილა-თელისანს პიესის შინაარს აღებულაა ქაქავარის (ლიანუ-თის მახ.) ცხოვრებიდამ. შემსრულებლებზე შემდეგ.

სურენ ავჩიანი

ხელმძღვან. ლი: კოლეგია.

რედაქტორი-გამომცემელი: იოსებ იმედაშვილი.

ა. კ. ფ.-ტ. სახალხო კავშირის სამმართველო ა ც ხ ა ლ ე ბ ს

სამსახურით შექიზებებს

ტფილისის გადაშენებულ რადიო-სადგურის შენობის პროექტის წინამოს (ფასადის) შედგენაზე.

ხელოვნების მიხედვით წინამო უნდა იყოს შედგენილი ქართულ ეროვნულ ელფზე (სტილზე) და ეთანხმებოდეს შენობის გეგმას და ტექნიკურ მოთხოვნებებს, რომლის შესახებ ცნობები შეიძლება მიიღოთ ფ.-ტ. ოლქის რადიო საინჟინერო ნაწილში (რუსთაველის პროსპ. № 43).

წინამო უნდა იყოს წარმოდგენილი ნახაზის

სახით, მასშტაბით არა ნაკლებ 1:84 სა, ფანქარის ან ფერადის საშუალებით და ხელმოწერილის პირობითი (რაიმე ფსევდონიმით). მასთან ერთად უნდა იქნეს წარმოდგენილი დაბეჭდილი კონვერტი იმავე ფსევდონიმის წარწერით, რომელშიაც უნდა იყოს მოთავსებული სახელი, მამის სახელი და გვარი პროექტის შემდგენისა და ავტორის მისამართი.

უკანასკნელი ვადა ნახაზის წარმოდგენისა დანიშნულია მიმდინარე წლის 25 იანვარს.

ორ უკეთეს ნახაზში, მსაჯულების (ტიურის) გადაწყვეტით, მიეცემა ჯილდო 1-ში - 150 მან. და 2-ში - 100 მანეთი.

მზოლღღ ოკრი კვირა

ვისაც სურს კარგათ იაფად შეიძოს
დაქარაზით მიმართეთ

„გრ უზ შპეიპრომ“-ის მალაზიებს:

1. რუსთაველის პროსპ. № 11, ტელ. 11-38.
2. მადათოვის კუჩხული, ტელ. 17-96.

სეზონის გათავების შემდეგ დანიშნულია დამზადებული ტანისამოსის გაყიდვა შეღავათიან ფასებში; შეღავათი 5-40 პროცენტამდე.

არის მრავალი სხვადასხვაგვარი ფაღაღაღალი წამოსასხამები.

მზოლღღ ოკრი კვირა

13 იანვრიდან 1-ლ თებერვლამდე

13 იანვრიდან 1-ლ თებერვლამდე

სათეატრო კალენდარი

1924-25 წლის სეზონი

თვე და რიცხვი	დღე	რუსთაველის თეატრი	საოპერო თეატრი	წითელი თეატრი	პლენანოვის თეატრი	მუშათა ცენტრ. კლუბი
იანვარი. 18	კვირა	„სინათლე“	მასწ. ყრილობა		ალმ. საქა. საოლქ. სასამართ. სხდომა	
19	ორშაბათი				სურათი „და-კარგული საუნჯე“	
20	სამშაბათი	ივ. მკვიდრიშვილის სლამო	მეფის საცოლვე		სურათი დაკარგული საუნჯე	
21	ოთხშაბათი	ლენინის დღე	ლენინის დღე		ლენინის კუთხის გახსნა	
22	ხუთშაბათი	გაანაურებული მღაბიო	თავადი იგორი		ქართ. წარმოდგენა	
23	პარასკევი	თურქული ღრამა	ფრა-დიავოლო		პარტიული დღე	
24	შაბათი	ლ.ტაგრა	გოფმანის ზღაპ.		„Красный орлекин“	
25	კვირა	გრიბორიანის იუბილე	აბესალომი		ქართ. წარმოდგენა „მე მოვკალ“	

ტვილ. ქალაქის ლომბარდი

(ლორის-მელიქოვის ქ. № 8) ამით აცხადებს, რომ კვირას 18 იანვარს დილის 11 საათზე დანიშნულია

საჯარო ვაჭრობა

ვადაგასულ გიროვებისა. გასაყიდი გიროვების ნომრები გამოცხადებულია ლომბარდის დარბაზში.

რესტორანი „მსხეთა“

(ვერის დაღმართის ქიმში, ყოფ. ზემელ-ს აფთიაქ-ს ქვეშ)
ახალთაბალი სანოვაცე, საუზმე შერჩეული, ღვინოები ბუნებითი წაირ ფირმების.

სადილი | ვახუაჟი

1-6 საათ. ღამის 3-მდე
ყოველივე დაკლებულ ფახეზში. მუხიკა ღამის 2 საათ. პატივისცემით სერგო კახეთელიძე.

ა შ ი ა ი

ა. დ. ალექსიკე

(ტრიმეფის ქ. № 10)

მეანობა და ქალთა ავადმყოფობა

იღებს ავადმყოფებს საღამოობით 4-7 ს-მდე (სამშაბათის გარდა). 10-1

ფოტოგრაფია მ. შენიასი

(რუსთაველის პრ. № 8, „ზარია ვოსტოკა“-ს რედ-ქციის გვერდით, ეზოში, მუშათა სასახლის პირდაპირ)

ასრულეხს უოველგვარ

საფოტოგრაფიო სამუშაოს სუფთად, ხელოვნურად, სწრაფად.
8-5